

joost van steenis

de
Macht
van het

*Familie
kapitaal*

DE MACHT VAN HET FAMILIEKAPITAAL

Joost van Steenis
downwithelite@gmail.com
<http://members.chello.nl/jstenis>

1980
(op internet uitgebracht in 2009)
Stichting Macht & Elite
Amsterdam

INHOUD

Hoofdstuk 1. Het heden	4
Jonkheer John Hugo Loudon	4
Het nut van de Familie	10
Rijk trouwt met rijk	21
Hoofdstuk 2. Het verleden	24
Het Huis Andries Pels & Soonen	24
Burgemeester Willem Munter en zijn Familie	26
Het Netwerk van de burgemeestersfamilies	28
Het nut van de burgemeestersfamilie	30
Hoofdstuk 3. De hoogste elite	32
De leidende klasse	32
De Koninklijke Familie	33
De adel	35
Het patriciaat	38
De overigen	39
Wie behoren niet tot de elite?	42
De top-200	48
Twee honderd zeven en twintig personen	50
De dubbele familiekring of jonkheer J.H. Loudon	56
Familieschema's	
I. Enige familiebanden tussen Nederlandse bedrijven	5
II. De familie van jhr M.N. van Loon	12
III. Enige voorouders van mevrouw Loudon geboren Van Tuyl van Serooskerken	21
IV. De afstammelingen van Andries Pels	24
V. Het netwerk van de burgemeestersfamilies	27
VI. Verbindingen tussen de families Langelaan, Valck, Lucassen en Loudon	41
VII. De dubbele familiekring van jonkheer J.H. Loudon	58

HOOFDSTUK EEN

HET HEDEN

JONKHEER JOHN HUGO LOUDON

In de zeventiger jaren van deze eeuw was jonkheer John Hugo Loudon een van de meest vooraanstaande industriële leiders van ons land. Hij was onder meer president-directeur van de Koninklijke Shell, commissaris van Estel/Hoogovens, lid van de Board of Directors van de Amerikaanse Chase Manhattan Bank en lid van de Europese adviescommissie van het Ford-concern.

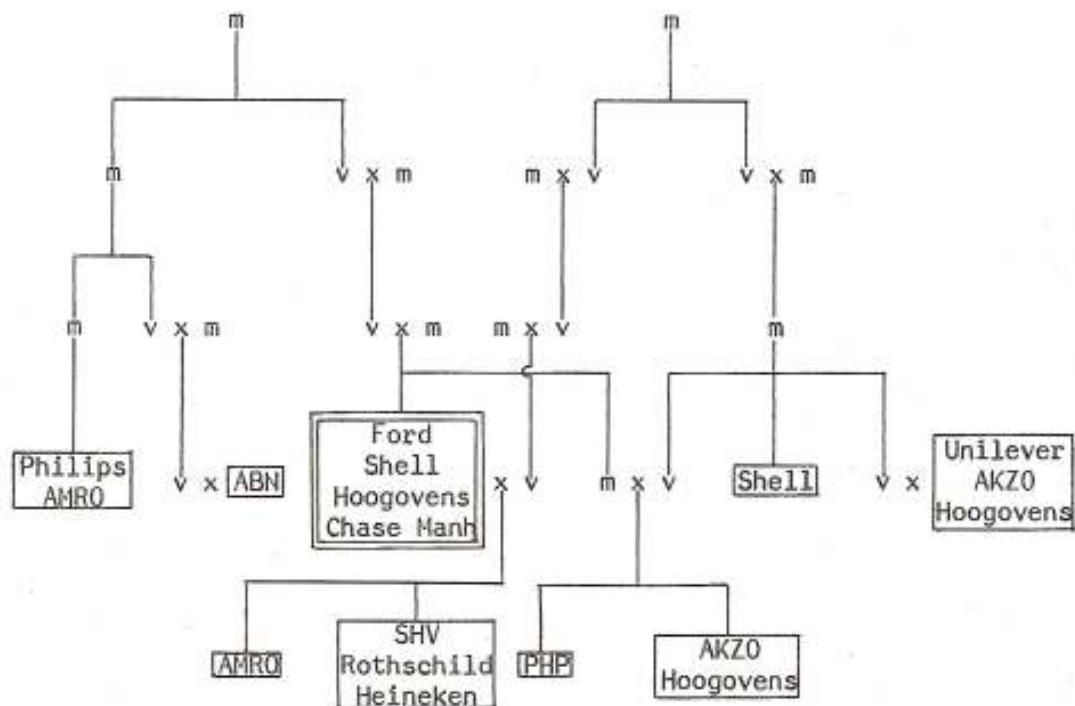
Hij werd in 1905 geboren en is nu, in 1980, gepensioneerd maar heeft zich nog niet teruggetrokken uit het maatschappelijke leven. Hij is nog voorzitter van het Wildlife Fund, een organisatie die voorgeeft zich bezig te houden met het bedreigde dier. Op de regelmatige bijeenkomsten, die het Wildlife Fund organiseert voor industriële leiders uit vele landen, zal wel meer over menselijke en maatschappelijke problemen worden gesproken dan over dierlijke. Bij dit Fund is jonkheer Loudon de opvolger van prins Bernhard, vertegenwoordiger van de kapitaalkrachtige Koninklijke Familie die zich na het Lockheedschandaal moest terugtrekken. Daarvoor onderhield deze Duitse prins intensieve betrekkingen met vele industriële leiders over de gehele wereld.

Jonkheer Loudon kan beschikken over de macht van grote privé-kapitalen. Hij is een van de rijkste Nederlanders en zijn familie is ook zeer rijk. Het is echter niet belangrijk vast te stellen wie de rijkste man van ons land is maar welke vertegenwoordigers van kapitaalkrachtige Nederlandse families de macht hebben het kapitaal te beschermen en uit te breiden.

Behalve over de hulp van het kapitaal kan de jonkheer beschikken over vertrouwelijke informatie via hooggeplaatste familieleden. In het eerste familieschema op de volgende pagina zijn alleen enkele topfunctionarissen aangegeven. Maar zijn familie telt veel meer directeuren of commissarissen van financiële of industriële ondernemingen en personen die in het maatschappelijke leven vooraanstaande posities innemen. Deze kleine groep kan het wel en wee van de Nederlandse industrie op besloten familiebijeenkomsten

vertrouwelijk bespreken.

FAMILIESCHEMA I. Enige familiebanden tussen nederlandse bedrijven

Verklaring : m = man
 v = vrouw
 x = getrouwd met
 Jhr. Loudon is dubbel omlijst

Uit dit schema zijn de volgende familiebetrekkingen af te leiden :

BANKEN : ABN is een achterneef van jhr Loudon
 AMRO is een zoon en een achterneef
 Bank Pierson, Heldring & Pierson is een oomzegger
 Bank Rothschild is een zoon
 (Bank Mees & Hope is een neef van een schoonzuster)

MULTINATIONALS : Shell is een zwager van een broer
 Unilever is een zwager van een broer
 AKZO is een oomzegger en een zwager van een broer
 Hoogovens is een oomzegger en een zwager van een broer
 Steenkolen Handelsvereniging (SHV) is een zoon
 Heineken is een zoon

(De zwagers van een broer zijn bovendien achterneven van de vrouw van Loudon, zodat de familieband bij hen sterker is.)

Van alle grote Nederlandse banken en multinationals ontbreekt in het schema alleen Bank Mees & Hope maar ook daar zijn familieleden aanwezig. Om het schema niet al te ingewikkeld te maken is dit familielid niet ingetekend en zijn ook verschillende andere familiebanden weggelaten. De elitefamilie rond de jonkheer is al indrukwekkend genoeg.

Over het kapitaalbezit van jonkheer Loudon en zijn familie zijn weinig recente gegevens beschikbaar zodat men om hiervan een indruk te krijgen naar de rijkdom van de voorvaders moet kijken. Deze behoorden in hun tijd allen tot de vooraanstaanden en rijken. Grootvader James Loudon werd in 1884 in de adel verheven. Aan het einde van de vorige eeuw werden de kosten hiervan zo hoog dat alleen de allerrijksten zich dit konden veroorloven. In deze eeuw is het verheffen in de adel vrijwel niet meer voorgekomen.

De familie Loudon was aan het begin van de vorige eeuw vrij toevallig in Nederland terecht gekomen en snel opgeklommen in de kringen van de financieel-economische Familie. Overgrootvader Alexander Loudon was zeeofficier bij de Britse marine en kwam in 1811 met de vloot van Sir Robert Stopford naar Java waarna hij gedurende het Engelse tussenbestuur in de tijd van de Franse Revolutie vertegenwoordiger (resident) werd van het Britse gezag. Daarna werd hij in Semarang belastingontvanger en vervolgens begaf hij zich in de suiker- men indigofabricage. Daaraan zal wel niet vreemd geweest zijn dat hij in 1815 op 26-jarige leeftijd trouwde met een 14-jarige Susanna Gaspardina Valck, een telg uit een bekende suikerfabrikanten familie..

In 1824 toen James, de grootvader van John Hugo geboren werd, liet Alexander zich naturaliseren tot Nederlander. Zijn zoons kregen in Nederland een uitstekende opvoeding want de suikerindustrie legde geen windeieren. James ging rechten studeren in Leiden, als van ouds een van de broedplaatsen van de elite, waar hij in 1846 promoveerde. Na enige jaren in Nederlands-Indië de belangen van een aantal industriële ondernemingen te hebben behandeld, werd hij in 1859 op 35-jarige leeftijd benoemd tot waarnemend secretaris-generaal op het Ministerie van Koloniën. In 1861 werd hij Minister van Koloniën.

Hij was voorstander van het afschaffen van het Cultuurstelsel dat grote beperkingen oplegde aan de ontwikkeling van de particuliere industrie in Nederlands-Indië. James behoorde daarom tot de progressieve kringen omdat hij het gebruik van particulier kapitaal bij de industriële en maatschappelijke ontwikkeling wilde bevorderen. Hij stond zo mede aan de wieg van de Nederlandse

industriële revolutie die zich in de jaren zestig van de vorige eeuw begon te ontvouwen. Deze revolutie deed nieuwe kapitaalkrachtige families ontstaan zoals Philips, Van Beuningen en Fentener van Vlissingen. Zij zorgde er ook voor dat de oude kapitalen die in de eeuwen daarvoor verzameld waren zich opnieuw konden uitbreiden zodat de oude kapitaalsfamilies hun macht en invloed konden behouden.

In Nederlands-Indië waren de Loudons een van de families die de kolonie openlegden voor het Nederlandse kapitaal. Dat kapitaal speelt ook nu nog een rol in Indonesië getuige het feit dat verschillende conferenties over financiële hulp aan dat land in onze tijd nog steeds geleid worden door Nederlanders.

James Loudon bevorderde de vermindering van de overheidsinvloed en de vergroting van de invloed van het particuliere kapitaal. Zijn voorstel om de slavernij in Nederlands-Indië af te schaffen paste in dit streven. De wet die onder zijn opvolger werd aangenomen verving de staatsslavernij door de ondergeschiktheid van de werknemer aan de kapitaalsmacht van de rijke families. Mede door zijn broer Hugh Hope Loudon werd in 1850 de Billitonmaatschappij opgericht. Deze begon op het gelijknamige Indische eiland met behulp van Chinese werkkrachten tin te winnen. Tot de andere oprichters behoorden prins Hendrik, de broer van Koning Willem III, de Rotterdamse industrieel Anthony van Hoboken en Vincent Maximiliaan baron van Tuyll van Serooskerken. Een andere broer, John Francis Loudon, werd in 1857 medeconcessionaris als vertegenwoordiger van de Prins. De banden tussen de Koninklijke Familie en de Loudons worden zo steeds hechter en blijven tot in de huidige tijd bestaan.

De Billitonmaatschappij ontwikkelde zich voorspoedig en werd uiteindelijk in 1970 voor f 422.000.000,- overgenomen door de Koninklijke Shell. Een groot deel van de overnamesom zal wel terecht zijn gekomen bij de afstammelingen van de oorspronkelijke oprichters, te meer omdat vele jaren lang leden van de familie Van Tuyll van Serooskerken president-directeur geweest zijn van deze bloeiende onderneming.

Na zijn ontslagname in 1862 als Minister van Koloniën trekt James zich terug uit koloniale zaken en laat zich benoemen tot Commissaris des Konings van Zuid-Holland. Dat blijft hij tot 1871 maar dan vragen de koloniën opnieuw zijn aandacht en wordt hij benoemd tot gouverneur-generaal van Nederlands-Indië. Hij ijvert er voor de hele kolonie onder Nederlands bestuur te brengen zodat het hele grondgebied opengesteld kan worden voor het Nederlands kapitaal. In Atjeh, een van de gebieden waar het Nederlands gezag nog zwak was, zou vele jaren later Koninklijke Olie belangrijke

oliewinplaatsen bezitten. Zo slim kan James niet geweest zijn maar wel zo vooruitziend dat hij het voor het Nederlandse kapitaal absoluut noodzakelijk vond om ook in het betrekkelijk kleine Atjeh het Nederlandse gezag te vestigen. De plaatselijke bevolking was daarvan erg gediend zodat James het sein gaf voor de Atjeh-oorlog die zich vele tientallen jaren zou voortslepen en aan meer dan honderdduizend inlanders en enige honderden Nederlanders het leven zou kosten.

Voor James is in 1874 de voortrekkersrol, die hij in de actieve elitepolitiek had gespeeld, afgelopen. Hij neemt ontslag als gouverneur-generaal. Maar ondertussen is hij zo rijk geworden dat hij het zich kan veroorloven zich in 1884 in de adel te laten verheffen. Zijn broers waren daarvoor waarschijnlijk niet rijk genoeg en hun niet-adellijke afstammelingen hebben in de huidige tijd veel minder vooraanstaande posities dan de adellijke afstammelingen van James Loudon.

Eerst leek Loudon in 1861 als Minister de mensenrechten in ere te houden door de slavernij af te schaffen. Nauwelijks tien jaar later bleek dezelfde persoon de mensenrechten met voeten te treden door een oorlog te ontketenen die vele mensenlevens zou kosten. Bij hem stond niet het belang van de mensheid voorop maar het eigenbelang, de uitbreiding van de mogelijkheid om het kapitaal van de elitefamilie te vergroten. Dat kan men concluderen uit de schijnbaar tegenstrijdige maatregelen van deze vertegenwoordiger van de kapitaalselite van een eeuw geleden. De maatregelen die tegenwoordig in de grote politiek worden genomen, zijn nog steeds op dezelfde overwegingen gebaseerd. Op de eerste plaats staat nog steeds de handhaving en de uitbreiding van het kapitaalbezit van de elitefamilie en niet de verhoging van het menselijke welzijn.

Een van de zoons van James is jonkheer Hugo Loudon die al vroeg betrokken wordt bij de Koninklijke Olie. Als 26-jarige komt hij in 1894 als directeur in dienst van de in 1890 opgerichte Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Nederlands-Indië zoals de Koninklijke Shell in de eerste jaren van haar bestaan heette. In die tijd stond de nu zo bloeiende multinational met één been in het graf en door de oprichters werd gezocht naar een versterking van het kapitaal. Dat werd gevonden bij de Haagse Groep rond Koning Willem I die later geleid werd door prins Hendrik die ook de Billitonmaatschappij had opgericht. De verbindingen van de Loudons met deze groep waren uitstekend, zodat de benoeming van jonkheer Loudon tot directeur van de oliemaatschappij gezien moet worden als een garantie voor de Haagse Groep dat haar kapitaal goed beheerd zou worden.

De latere fusie tussen Billiton en Shell is in feite niets meer dan het bij elkaar brengen van twee stromen kapitaal die uit een zelfde bron kwamen, de Haagse Groep met onder meer de Koninklijke Familie en de families Van Tuyll van Serooskerken en Loudon. De greep van deze families op de Koninklijke Shell is na deze fusie zeker versterkt.

Jonkheer Hugo hoefde niet op de voorgrond te treden bij de oliemaatschappij omdat in 1896 een zeer capabele technocraat werd aangetrokken, de 30-jarige Henry Wilhelm August Deterding die van 1902 tot 1936 als directeur-generaal de Koninklijke zou leiden. In de dertiger jaren kwam Sir Henry, zoals hij toen genoemd werd, steeds meer onder invloed van de ideeën van Hitler en dit vonden de eigenaren van de Koninklijke nadelig voor het functioneren van de onderneming. Dat wil zeggen dat de aandeelhouders de continuïteit en de uitbreiding van hun kapitaal gevaar zagen lopen. Sir Henry, de olieking, werd vervangen door een meer betrouwbare persoon, jonkheer Hugo Loudon.

Loudon had zijn sporen in de industrie ondertussen al verdiend als president-commissaris van de Deli-maatschappij en commissaris van de Nederlandse Handelmaatschappij die beiden op de koloniën waren gericht. Maar het belangrijkste was dat jonkheer Hugo lid was van de bedreigde kapitaalsfamilie. Tot die intieme cirkel had Sir Henry, ondanks het feit dat hij vele miljoenen bezat, nooit behoord.

De zoon van deze vooraanstaande industrieel bleek eveneens uit het goede hout gesneden en zo kon jonkheer John Hugo Loudon opklimmen tot dezelfde functie, die ook door zijn vader was bekleed, leider van de grootste onderneming buiten de Verenigde Staten, de Koninklijke Shell. Jonkheer John Hugo wordt geheel opgenomen in de elitefamilie die rond het Koninklijk Huis te vinden is. Hoewel de contacten met de hofkringen al oud waren, waren de familiebanden met deze kern niet al te stevig. Vele huwelijken werden nog gesloten met 'Indische' families die echter wel tot de rijkere behoorden. Bovendien verloochenden de Loudons ook hun vrij recente buitenlandse afkomst niet door tot op de dag van heden betrekkelijk veel huwelijken te sluiten met buitenlanders, die in hun land tot de elite behoorden. Wellicht ziet men zo de vorming van een internationale elite zoals die reeds bestaat bij families van Koninklijke Bloede.

De enige band met rijke oude adel bij de oudere generaties van de Loudons werd gevormd door twee huwelijken met de Van Pallandts. De huidige generatie verstevigde deze banden door huwelijken aan te gaan met telgen uit de adellijke families Snouck Hurgronje, Bentinck van Schoonheten en Steengracht van Oostcapelle.

John Hugo zelf vond een partner in de rijke en vooraanstaande familie die we hierboven al zijn tegengekomen en die ook tot de hofkringen behoort. Marie Cornélie barones van Tuyll van Serooskerken hofdame van koningin Wilhelmina wordt in 1931 mevrouw Loudon.

HET NUT VAN DE FAMILIE

1. Het beheer van grote kapitalen

In ons land beschikken een aantal personen over zeer grote kapitalen. Deze kapitalen moeten beheerd worden, er moet mee gewerkt worden om ze te behouden en te vergroten. Niet alle kapitaalbezitters hebben de kunde of de lust dit zelf te doen en zij laten het beheer aan derden over. Wel zullen zij dit beheer graag in handen zien van een vertrouwde kracht en vertrouwen wordt in de eerste plaats gewekt door de familieband. Door die familiebanden na te gaan kan men vaststellen wie mogelijk het grote kapitaal beheert van jonkheer Maurits Nanning van Loon.

Boven het Museum Van Loon aan de Keizersgracht in Amsterdam woont jonkheer Maurits Nanning Van Loon, een 57-jarige hoogleraar in de archeologie aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. Hij heeft geen financieel-economische functies maar bezit volgens eigen zeggen een kapitaal van ongeveer één miljard gulden, een onvoorstelbaar groot bedrag.

Als de jonkheer elke seconde één gulden zou tellen dan zou hij na een achturige arbeidsdag nog niet veel zijn opgeschoten want hij heeft dan pas (8x60x60 =) 28.800 guldens geteld, het modale inkomen van een werknemer. Maar Maurits Nanning telt 300 dagen lang zijn geld. Dat maakt nauwelijks een gat in de berg van een miljard gulden en na het eerste jaar heeft hij pas f 8.640.000,- geteld. Een respectabel bedrag maar al zou hij 100 jaar tellen dan nog zou de berg met guldens niet geheel verdwenen zijn - als er intussen niets zou zijn bijgekomen.

Hoe komt iemand aan zoveel geld ?

Jonkheer M.N. van Loon is een afstammeling van het Amsterdamse koopmans- en regentengeslacht Van Loon dat in de achttiende eeuw tot de vooraanstaande Amsterdamse geslachten behoorde. Hij is de zoon van de bekende bankier jhr Hendrik Maurits van Loon en de kleinzoon van de al even bekende bankier jhr Willem

Hendrik van Loon. Beiden gaven in hun tijd leiding aan de bankiershuizen Van Loon & Co en Hope & Co. In 1937 werd het eerste Huis opgenomen in Hope & Co waarna in 1962 een fusie volgde met het Rotterdamse Huis R. Mees & Zonen tot de Bank Mees & Hope. Deze werd op haar beurt in 1975 opgenomen in de grootste bank van Nederland, de Algemene Bank Nederland (ABN). Nog steeds is Bank Mees & Hope een beleggingsinstituut waar vooral elitefamilies hun kapitaal onderbrengen. Ook de Koninklijke Familie heeft onder de naam Van der Berg een gedeelte van haar kapitaal bij deze bank ondergebracht.

Van de grootvader van jhr Maurits Nanning werd gezegd dat hij samen met zijn zwager S.P. van Eeghen de touwtjes van het financiële en economische leven in handen had. Hij op de beurs en zijn zwager door diens commissariaten. Zoon Hendrik Maurits werd in de dertiger jaren de rijkste man van Amsterdam genoemd. De huidige telg had echter geen behoefte het voorbeeld van zijn vader en grootvader te volgen en werd hoogleraar. Ook zijn twee getrouwde zusters en hun echtgenoten zijn niet in het bankvak gegaan. En dat een vrouw in het bankvak gaat is niet vreemd voor de familie Van Loon want een tante van Maurits Nanning, jonkvrouwe Louise Margu erite van Loon, echtgenote van jhr Jacob Alexander R oell, was in haar tijd lid van de directie van Hope & Co.

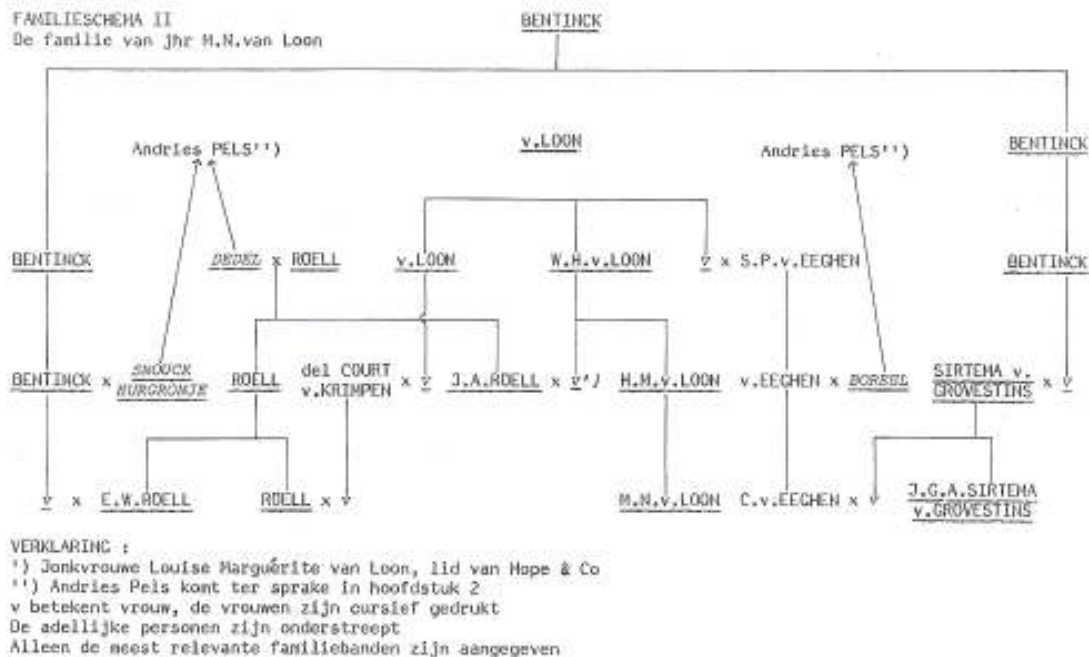
Wie beheert het kapitaal van de Van Loons?

Een rijke zal het beheer over zijn kapitaal graag overlaten aan een vertrouwd persoon. En wie is vertrouwder dan een familielid dat men al zijn hele leven kent en voor wie andere familieleden kunnen instaan in verband met de vereiste betrouwbaarheid en kunde? Om te bepalen welk familielid in aanmerking komt voor dat beheer maken we gebruik van het hierbij afgedrukte tweede familieschema waarin alle in dit hoofdstuk genoemde personen voorkomen. De meeste vermelde personen zijn van adel, waarmee tegelijkertijd de aandacht wordt gevestigd op de samenhang tussen de verschillende adellijke families.

Jonkheer Eric Willem R oell, een zoon van de broer van jhr Jacob Alexander, was een familielid dat de zin en de capaciteiten had om in het bankwezen te gaan. De familieband is al vrij sterk maar wordt versterkt door andere banden. De broer van Eric Willem is bijvoorbeeld getrouwd met een nichtje van Maurits Nanning. De Familie is niet door enkele toevallige losse banden met elkaar verbonden maar zit aan elkaar vast door een netwerk van huwelijken en vriendschapsbanden.

Jhr R oell was eerst lid van Hope & Co en na de fusie directeur van Bank Mees & Hope. Een van zijn andere functies was particulier thesaurier, persoonlijke schatbewaarder, van

koningin Juliana waardoor hij op regelmatige tijden met de koningin op Soestdijk haar beleggingsportefeuille doornam. En die portefeuille zal inderdaad wel voor een deel zijn ondergebracht bij Bank Mees & Hope.

Maar ook voor jhr R oell komt eens de tijd dat hij met pensioen gaat. Hij moet zijn functies overdragen aan een jonger familielid en zou alleen tijdelijk als adviseur nog een invloed kunnen uitoefenen op het kapitaalbeheer. Hij verliest echter na zijn pensionering de posities waar hij de macht van het kapitaal in daden kan omzetten.

Het kapitaal van de Van Loons kan echter niet zo maar door vreemden beheerd worden. Vroeg is dus al gezocht naar een vertrouwde persoon, naar een ander familielid dat opgeleid zou kunnen worden om een deel van R oells taken, in het bijzonder het beheren van grote kapitalen van leden van de Familie, over te nemen.

Jan Gustaaf Adolf baron Sirtema van Grovestins is een zoon van een achterneef van jhr R oell. Hij is de aangewezen persoon omdat hij in de eerste helft van de zeventiger jaren directeur was bij Bank Mees & Hope. Op dit moment werkt de baron bij de ABN, de moederbank van Bank Mees & Hope, als directeur-generaal op het directoraat beleggingen en effectenresearch. Uit dien hoofde heeft hij ook een aantal leidende functies bij binnen- en buitenlandse beleggingsmaatschappijen. Ook voor het

contact met het Koninklijk Huis is de baron opgeleid. Al in het begin van de zeventiger jaren vergezelde hij jhr Röell naar Soestdijk wanneer de beleggingsportefeuille van de koningin moest worden doorgenomen. Het is dan ook niet vreemd dat gezien zijn opleiding en functies baron Sirtema in 1978 benoemd wordt tot financieel raadsman van prinses Beatrix en prins Claus, de huidige koningin en haaremaal.

Alle inmenging van kringen buiten de elitefamilie wordt vermeden. Het wisselen van de vertegenwoordigers van de Familie die de grote familiekapitalen beheren onttrekt zich geheel aan de waarneming van de volksvertegenwoordiging of het ambtenarenapparaat. En het is toch een belangrijke economische zaak wie het grote kapitaal van het Koninklijk Huis beheert, een kapitaal dat in de loop der eeuwen door het Nederlandse volk is opgebracht.

De familie Sirtema van Grovestins is al vele generaties nauw verbonden met het Hof en dus is baron Jan Gustaaf Adolf een waardig opvolger van jhr Röell bij het beheer van het koninklijke kapitaal. Maar waarom zou hij ook in aanmerking komen om het kapitaal van de Van Loons te beheren?

Zowel Sirtema als Van Loon hebben een familieband met jhr Röell maar zijn er ook familiebanden, die Sirtema en Van Loon verbinden zonder dat Röell er bij betrokken is? Dat moet zo zijn als er inderdaad een netwerk in de Familie bestaat dat niet afhankelijk is van min of meer toevallige huwelijken.

Zoals blijkt uit het familieschema is de zuster van de baron getrouwd (geweest) met de bankier Constant van Eeghen van Slavenburgs Bank, een kleinzoon van de hierboven genoemde Samuel Pieter van Eeghen en een achterneef van Maurits Nanning. Zo zijn er nog meer familiebanden, die de families aan elkaar smeden, maar die hier niet vermeld worden.

Er zijn ook banden met een ander karakter omdat ze ontstaan zijn door min of meer toevallige ontmoetingen. Het toeval is echter niet zo groot omdat leden van de Familie in vele opzichten een gelijk gedrag vertonen en elkaar op bepaalde eliteplaatsen ontmoeten. Dat geldt in versterkte mate voor de adel die aan de naam herkenbaar is en die nog geen tienduizend personen omvat. Zij kan beschouwd worden als één grote familie. Een groot deel van de huidige adel behoort nog steeds tot de elitefamilie hoewel er natuurlijk ook verarmde takken zijn. Die elite onderscheidt zich van de niet-elite en weet dat ook als ze zichzelf 'Mensen als Wij', 'Ons Soort Mensen' of zelfs "Mensen bij de Gratie Gods", noemt. Zij heeft een iets andere taal, een iets andere etiquette, iets andere gewoontes en behoort tot de goeuden van ons land. Als zij gaat studeren zal zij bepaalde

plaatsen uitzoeken en zich tijdens de studie in van te voren bepaalde kringen bewegen.

Jonkheer Van Loon en de twee jaar jongere Sirtema hebben beiden in Utrecht gestudeerd en waren beiden lid van het Utrechtse Studentencorps. Maar de een studeerde archeologie en de ander rechten zodat ze elkaar nog niet intiem hoefden te kennen hoewel er toen veel minder studenten waren dan nu. Maar beiden waren in het zelfde jaar lid van een gezelligheidsvereniging die alleen openstond voor leden van de elite, in het bestuur van het wandelgezelschap 'De dikke Buiken' was jhr van Loon 'Buikmeester' en de baron 'Wandelstok alias Tafelbil'.

Een andere band loopt via de familie Dijckmeester die ook tot de Familie behoort. De beste vriend van jhr Van Loon is dominee Willem Dijckmeester. Deze is getrouwd met de zuster van jonkheer Duco Reinout Hooft Graafland, directeur van Bank Mees & Hope en achterneef van baron Sirtema. Een tante van de schoonzus van de dominee is bovendien getrouwd met een oom van de baron. En een andere oom van de dominee is een buurman geweest van de Sirtema's toen deze voor de oorlog in Den Haag in de Van der Woertstraat woonden.

Jonkheer van Loon en baron Sirtema van Grovestins zijn op vele manieren met elkaar verbonden. Daarom lijkt het aannemelijk dat de baron het kapitaal van de jonkheer beheert en bovendien dat hij bij een machtsstrijd kan beschikken over dit kapitaal.

2. Vrienden in de Familie

Er zijn niet alleen familiebanden maar ook vriendschapsbanden. De familiebanden zijn voor een groot deel al bij de geboorte aanwezig en ze worden in de loop der jaren versterkt tijdens min of meer regelmatige ontmoetingen als familiebijeenkomsten. Maar ook tijdens de opleiding en bij bepaalde (elite)sportclubs. Ook woont de Familie in bepaalde woonwijken van bepaalde steden. Men zou hier nader onderzoek naar kunnen doen maar het gaat er niet zo zeer om precies vast te stellen hoe het leven is van de Familie maar om een methode aan te geven hoe vastgesteld kan worden wie de eliteleden zijn die als vertegenwoordigers van die Familie deze ongelijke maatschappij ten voordele van zichzelf en hun familie in stand houden.

Vriendschapsbanden die in deze milieus gesloten worden zijn van belang. Zij worden makkelijker aangegaan en duren langer als de vrienden weten, dat zij beiden tot de Familie behoren zonder

direct familie van elkaar te zijn. Dezelfde gewoontes, hetzelfde gedrag, dezelfde taal en allerlei vergelijkbare elitetrekken dragen er toe bij dat ook in het latere leven zulke banden gebruikt worden om elkaar te ondersteunen. Door zulke op de Familieband gebaseerde solidariteit is de invloed van een lid van de Familie groter dan andere personen met vergelijkbare maatschappelijke posities en capaciteiten. Volgt men de levensloop van een aantal eliteleden dan ziet men dat zij op belangrijke momenten ondersteund zijn door mede-eliteleden.

Verschillende elitepersonen voelden zich geroepen getuigenissen af te leggen ten gunste van mr J.A.M.H. Luns nadat bekend was geworden dat hij lid was geweest van de N.S.B. Onder hen bevonden zich zijn studiegenoten jhr E. van Lennep en mr P.A. Blaisse die beiden behoren tot de top-200, de financieel-economische elite. Beide vrienden blijken in de verte ook familie te zijn van mr Luns. Een oudoom (broer van een grootmoeder) van mr Luns was getrouwd met een oudtante van jhr van Lennep. Bovendien is de grootvader van de grootvader van mr Luns de overgrootvader van de grootvader van jhr van Lennep. En een neef van mr Luns is getrouwd met een achternicht van mr Blaisse.

De familiebanden zijn zo zwak dat men nauwelijks van een vertrouwensrelatie via de familie kan spreken. Maar de lijnen lopen via families, die ook tot de Familie behoren: Van der Leeuw (Van Nelle), s'Jacob, Van Heemstra, Beels en Van Eeghen waardoor de banden versterkt worden als blijkt dat alle drie genoemde personen zich in het netwerk van de Familie bevinden. Door de gemeenschappelijke familiekenissen wordt de vertrouwelijkheid vergroot. Zij werd pas belangrijk nadat ze samen met elkaar gestudeerd hadden. De vriendschapsband die toen ontstond is versterkt door de flauwe familieband, beter gezegd versterkt door het besef te behoren tot dezelfde klasse, tot de leidende klasse. Daardoor ondersteunden ze elkaar toen zij omhoogklommen op de maatschappelijke ladder.

Zo heeft mr Blaisse in 1952 mr Luns persoonlijk aanbevolen bij de toenmalige KVP-leider prof mr C.P.M. Romme als minister van Buitenlandse Zaken. Mr Luns is dat 19 jaar lang gebleven. In het internationale leven ontmoet mr Luns thans als secretaris-generaal van de NAVO zijn andere vriend, jhr E. van Lennep, die secretaris-generaal is van de OESO.

De invloed van zulke familiekanalen onttrekt zich aan de openbare waarneming zodat er weinig voorbeelden zijn te vinden van de directe machtsuitoefening van de elite. Vertegenwoordigers van de Familie treden vaak alleen in crisissituaties in persoon op. Na

het financiële debacle bij de OGEM werd het ontslag van de president-directeur, ex-minister B.J. Udink, niet bekend gemaakt door de voorzitter van de Raad van Commissarissen, de technocraat mr P.Sanders, maar door een vertegenwoordiger van de elitefamilie in die Raad : mr P.A.Blaisse.

3. De Macht van het Familiekapitaal

Vrijwel iedereen vraagt een familielid wel eens om hulp. Meestal heeft deze informatie betrekking op onbelangrijke zaken als het zoeken naar een baan of een huis of het oplossen van een puzzel. Voor de persoon zelf is dit van belang maar niet voor de economie omdat zowel de vragensteller als diegene die antwoord geeft geen economische macht bezit.

Ook leden van de financieel-economische elite vragen informatie aan familieleden die zij gewoon opbellen omdat er een vertrouwensrelatie bestaat. Nu echter kunnen inlichtingen wel van economisch belang zijn als het elitelid een machtspositie inneemt. Des te meer familieleden men heeft op vooraanstaande posten in het maatschappelijke leven des te meer vertrouwelijke informatie men kan krijgen. Hoge functionarissen die zo'n familie niet bezitten zijn voor hun informatie aangewezen op de officiële kanalen die ook ter beschikking staan aan eliteleden. De laatsten hebben dus extra-informatie en dus meer macht. Bij jhr Loudon is al een tipje van de sluier opgelicht doordat in het eerste hoofdstuk naar voren is gebracht dat hij naaste familieleden heeft bij vrijwel elk groot bedrijf in ons land. Later zal blijken dat jhr Loudon nog veel meer vooraanstaande familieleden heeft en dus meer extra informatie kan krijgen. En voor deze informatie is hij niet afhankelijk van officiële kanalen of van toevallige vrienden of kennissen.

Informatie geeft macht aan personen die hoge maatschappelijke posities hebben. Die informatie wordt nog machtiger als zij verbonden wordt met een ander machtsinstrument dat ook alleen ter beschikking staat van de elite. De tweede extra macht waar de niet tot de elite behorende managers niet over kunnen beschikken is het familiekapitaal. In de eerste plaats het kapitaal van de directe familie maar uiteindelijk, als de belangen van alle kapitaalbezitters op het spel staan, het kapitaal van de hele Familie, van de hele bezittende klasse.

In ons land is het vaak moeilijk de invloed van deze extra macht na te gaan. In de Verenigde Staten zijn meer gegevens

beschikbaar omdat de elite daar openlijker optreedt dan hier. Zo was in de jaren 1928 en 1929 John D. Rockefeller jr gedwongen het elitekapitaal te hulp te roepen in een machtsstrijd met enige niet-kapitaalkrachtige managers.

De oorspronkelijke Standard Oil Maatschappij, die door John D. Rockefeller was opgericht, was na de anti-trustwetten in 1911 opgesplitst in verschillende onderdelen die echter nauw met elkaar samenwerkten en de Verenigde Staten onder elkaar verdeeld hadden. Robert W. Stewart, president-directeur van de Standard Oil of Indiana, wenste zich niet meer aan deze afspraken te houden en begon zijn maatschappij sterk te vergroten. De familie Rockefeller, die in alle Standardmaatschappijen een belang had, was het daarmee niet eens omdat de groei van de Standard Oil of Indiana ten koste ging van andere Standardmaatschappijen. De concurrentieslag kostte ook veel geld. Het totale bezit van de Rockefeller's dreigde aangetast te worden. De familie Rockefeller mobiliseerde het familiekapitaal om Stewart te verslaan. Als tegenzet verhoogde deze het dividend om de kleine aandeelhouders achter zijn beleid te krijgen. Het duurde verscheidene maanden voordat de Rockefeller's de Familie gemobiliseerd hadden maar toen was het pleit snel beslecht. Zij begonnen vanuit een gunstige positie omdat 43.5% van de aandelen in het bezit was van de Rockefeller's en andere Standard Oil families zodat nog maar de steun van 7% verkregen hoefde te worden. Omdat het belang van het kapitaal en de zeggenschap over dit kapitaal op het spel stond kostte het geen moeite de benodigde steun te verkrijgen. Uiteindelijk werd Stewart verslagen en ontslagen ondanks dat tweederde van de 46.000 aandeelhouders op de hand was van Stewart. Het aantal aandeelhouders was echter niet beslissend maar het aantal aandelen en daarvan stemde 60% voor de Rockefellerlijn.

De Familie had gezegevierd door haar kapitaalbezit.

Hoewel dit een voorbeeld is uit vooroorlogse jaren en beweerd wordt dat de invloed van managers die niet tot de Familie behoren steeds groter wordt, is de toestand nog niet veel veranderd. De lijst in dit boek van 200 Nederlandse topmanagers, allen lid van de Familie, is een aanwijzing dat het kapitaal nog steeds een vaste greep heeft op het economische leven en dat haar macht nog niet gebroken is.

Uit de Verenigde Staten nog een recenter voorbeeld:

In 1958 werd president-directeur Woods van de multinational Commercial Solvents ontslag aangezegd. Een mededirecteur, die kennelijk over kanalen beschikte die niet openstonden voor Woods en die daarom meer macht had, vertelde hem dat de Milbank-familie niet tevreden was over zijn werk en wenste dat

hij zou vertrekken. Woods wilde het ontslag aanvechten. Het bleek dat de president-directeur niet op de hoogte was van de machtsverhoudingen in zijn eigen bedrijf en zich niet realiseerde dat er nog een hogere leiding was. De Milbank-familie bleek over 30% van de aandelen te beschikken en Woods veronderstelde terecht dat de resterende 20% bij de Familie gevonden zouden kunnen worden. Hij nam dus toch ontslag terwijl hij zijn verbazing uitte over het feit dat hij de machtsverhoudingen in het bedrijf niet gekend had.

Soms staat dit soort managers machteloos tegenover de kapitaalbezitters. De kapitaallose manager, de technocraat, kan uiteindelijk alleen beslissingen adviseren. Hij kan ze slechts uitvoeren als ze passen in de algemene lijn die gunstig is voor de kapitaalbezittende klasse. Het uiteindelijke beslissingsrecht is voorbehouden aan managers met kapitaal, aan de leden van de financieel-economische elite die men in het bestuur van elke industriële of financiële onderneming aantreft.

4. Het Erfrecht

Het erfrecht zorgt er voor dat kapitalen uit vroeger tijden nog steeds bij bepaalde families te vinden zijn. Deze families vormen samen met een aantal nieuwkomers de Familie die het financieel-economische leven beheerst.

De geheimzinnigheid over rijkdom is in Nederland veel groter dan in de Verenigde Staten. Daar hebben onderzoekingen uitgewezen dat het grootste deel van de multinationals gecontroleerd wordt door een klein aantal families met aan het hoofd de vier superrijken: Du Pont, Mellon, Rockefeller en Ford. Kleinere ondernemingen zijn daar net als bij ons vrijwel zonder uitzondering in handen van een of twee families.

De huidige generatie Du Ponts telt ongeveer 1500 leden waarvan 250 als min of meer belangrijk zijn te beschouwen. Zij zijn allen afstammelingen van Pierre Samuel Du Pont de Nemours (1739-1817), een hooggeplaatste Fransman die in de tijd van de Franse Revolutie zijn heil en fortuin in de Verenigde Staten ging zoeken. Daar wijdde hij zich aan de fabricage van buskruit. De fabriek groeide uiteindelijk uit tot de grootste chemische multinational ter wereld, E.I. Dupont de Nemours. De familie controleert niet alleen deze gigant maar ook de grootste autofabrikant ter wereld, General Motors. Daarbuiten hebben ze een controlerend of zeer groot belang in zulke reusachtige ondernemingen als United States Rubber of Phillips Petroleum.

Door het erfrecht plukken alleen afstammelingen van Pierre Samuel de vruchten van het eigendom van hun voorvaders die dat eigendom doorgegeven hebben aan hun afstammelingen.

De ontwikkeling van de Koninklijke Shell laat ook iets zien van de continue macht van de Familie. Zoals eerder vermeld werd enige jaren na de oprichting jhr Loudon aangesteld als vertegenwoordiger van de Haagse Kapitaalkringen. Er wordt gezegd dat de Koninklijke Familie ongeveer 6% van het aandelenkapitaal zou bezitten, ongeveer een miljard gulden. Dit is niet onwaarschijnlijk want iemand die rond de oprichting in 1890 aandelen Koninklijke had gekocht, is slapende rijk geworden:

Een aandeel Koninklijke Olie, dat in 1890 voor f 1000,- gekocht was, was in 1950 gegroeid tot een aandelenbezit dat meer dan één miljoen waard was terwijl de aandeelhouder bovendien 60 jaar lang gemiddeld per jaar een dividend zou hebben ontvangen van ongeveer f 23.000,-. En de groei is niet opgehouden want datzelfde miljoen uit 1950 zou nu ongeveer vertwintigvoudigd zijn.

Het staat vast, dat het inkomen van een loontrekker in deze periode niet zo sterk is gestegen, de armen mogen iets rijker geworden zijn maar de rijken zijn veel rijker geworden. Als men weet dat de Haagse Groep in 1894 enige miljoenen in de Koninklijke had geïnvesteerd en dat de Koninklijke Familie geen enkele reden heeft om haar kapitaal te gelde te maken om er van te leven dan zal het wel waar zijn dat die Familie op dit moment een miljard aan Koninklijke Olie bezit.

Doordat de Koninklijke in het begin van deze eeuw snel groeide door een aantal fusies met andere Nederlandse (en Engelse) olieondernemingen bestaan er nu nog een aantal houdstermaatschappijen die alleen aandelen Koninklijke bezitten en verder geen activiteiten verrichten. Een van deze maatschappijen is de Dordtsche Petroleum Industrie-Maatschappij N.V., opgericht in 1897 die nu f 167.300.000,- aandelen Koninklijke bezit, meer dan 6% van het aandelenkapitaal. Bij de oprichting bestond de directie uit twee leden van de familie Stoop en in de Raad van Commissarissen vond men naast twee andere leden van die familie onder meer S.P.van Eeghen, jhr W.H.van Loon en B.W.Blijdenstein.

De Raad van Bestuur bestond in 1976 uit:

S.P.van Eeghen, vertegenwoordiger van de familie Van Eeghen

J.C.van Marken, achterneef van jhr John Hugo Loudon

J.A.Langelaan, afstammeling van Adriaan Stoop, oprichter van

de Dordtsche en pionier van de Nederlandse oliewinning. De familie Langelaan is ook verbonden met de Van Eeghens en met de Kesslers die ook betrokken waren bij de oliewinning.

J.G.A. baron Sirtema van Grovestins, verbindingen met zowel de families Van Loon en Van Eeghen als met de Koninklijke Familie *G.W. baron van der Feltz*, de verbindingen zijn hiervan niet vastgesteld, maar wellicht via de familie Van der Kuile met de familie Blijdenstein.

Hieruit blijkt de invloed van de familieband en het erfrecht. Een familie die veel kapitaal bezit zal dit voor een deel via vererving overgeleverd hebben gekregen uit het verleden. Zo'n familie zal steeds haar eigen vertegenwoordigers naar voren schuiven om dat kapitaal te beschermen. Aan de beroepen van de leden van de familie kan men zien of de familie vermoedelijk over kapitaal beschikt of niet.

Als voorbeeld geef ik enkele beroepen van tien generaties afstammelingen van Andries Pels (1655-1731), een van de rijkste Amsterdammers van de eerste helft van de 18e eeuw.

Generatie	Beroepenlijn I.	Beroepenlijn II
1. (Andries Pels)	Bankier	Bankier
2.	Commissaris	Commissaris
3.	Koopman W.I.C.	Advocaat-fiscaal
4.	Kapitein burgerij	Burgemeester
5.	Commissaris	Kapitein burgerij
6.	Lid 1e en 2e Kamer	Gemeentesecretaris
7.	Lid 2e Kamer	Chef machinefabriek
8.	Electr. Tech. Ir.	Directeur kleine bank
9.	Pres-dir Shell	Reisleider
10.	Dir. AMRO-bank (jhr G.E. Loudon geb. 1942)	Gemeenteopzichter (V.J.F. baron Heeckeren van Waliën, geb 1942)

Hoewel beide afstammelingen van adel zijn zal er in de eerste lijn waarschijnlijk wel en in de tweede lijn waarschijnlijk geen kapitaal aanwezig zijn.

Deze eenvoudige methode om te bepalen welke families kapitaalkrachtig zijn, kan verscherpt worden. Hoge beroepen moeten bij meer familieleden voorkomen en lage beroepen mogen in het geheel niet voorkomen. Een rijke zonder capaciteiten zal beroepsloos blijven of bezig zijn in de charitatieve sector (Rode Kruis!) of in de kunst. Maar hij is geen arbeider of gemeenteopzichter.

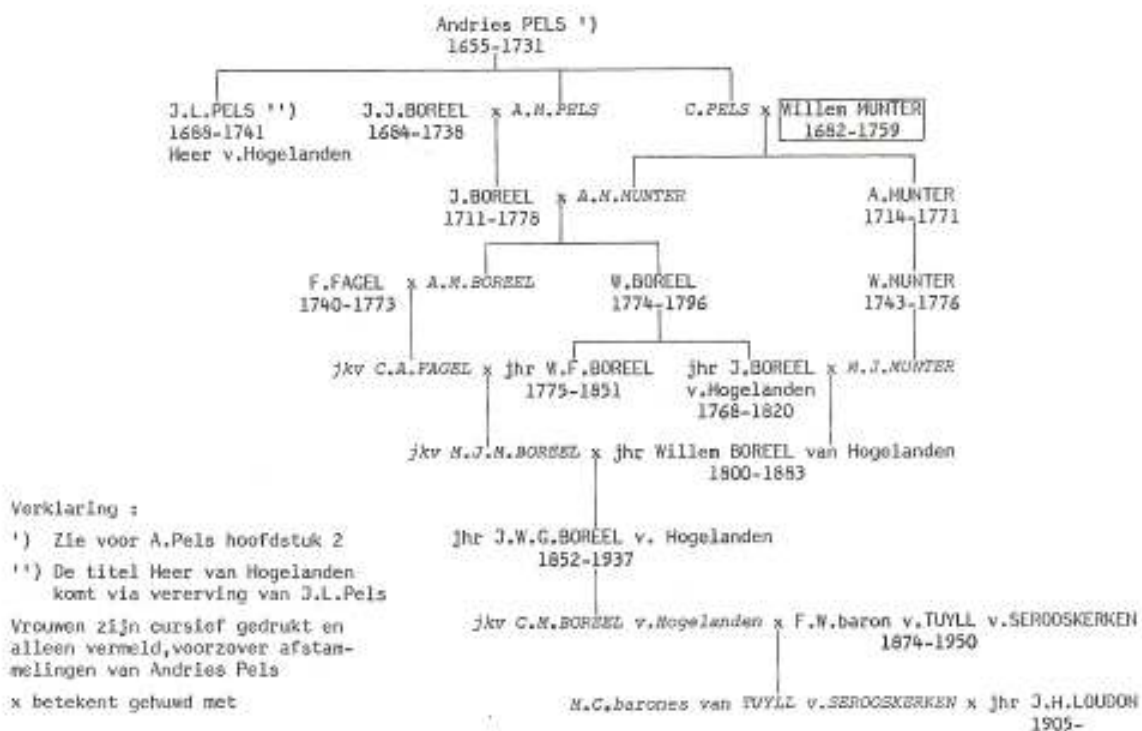
Ook zullen telgen uit rijke families vaak trouwen met telgen uit andere rijke families die zij op exclusieve plaatsen ontmoeten. Telgen uit verarmde families, of ze van adel zijn of niet, zullen als ze geen bijzondere kwaliteiten hebben niet gauw in aanraking komen met de rijken en daarmee ook niet huwen. Ook daaraan kan men zien of een bepaalde familie tot de elite behoort of niet.

Aan de hand van dergelijke onderzoeken is de lijst van de top-200 opgesteld, de lijst met namen van personen die behoren tot de financieel-economische elite. Om tot deze top-200 te kunnen behoren speelt de factor erfelijkheid, het recht om het kapitaal van vroegere rijken te kunnen erven, een overheersende rol.

RIJK TROUWT MET RIJK

De echtgenote van jonkheer John Hugo Loudon, M.C. baronesse van Tuyll van Serooskerken, behoort tot een van de rijkste families van ons land. Aan de hand van haar voorouders kan een idee verkregen worden waar het kapitaal van de huidige elitefamilie vandaan komt. Bovendien kan een beeld verkregen worden van de macht van de regentenfamilie van Amsterdam in de eerste helft van de 18e eeuw rond oudovergrootvader Willem Munter. Een aantal voorouders is weergegeven in het derde familieschema.

FAMILIESCHEMA III. Enige voorouders van mevrouw Loudon geboren baronesse Van Tuyll van Serooskerken

Een van de overgrootvaders van mevrouw Loudon is jonkheer Willem Boreel van Hogelanden die leefde van 1800-1883. Hij was getrouwd met zijn nicht die dezelfde achternaam droeg en ook zijn achternicht was. Ook toen was de Familie door vele banden met elkaar verbonden. Zoals jhr James Loudon behoorde tot de progressieve leiders van de Nederlandse industrie, behoorde jhr Boreel tot de progressieve leiders van de Staat der Nederlanden. In zijn tijd stond de industrie nog in de kinderschoenen - de industriële revolutie zou pas omstreeks 1860 een aanvang nemen - zodat de belangrijkste machtsposities in de maatschappij te vinden waren bij de overheid en in de bankwereld. In de laatste sector vinden we verschillende familieleden van jhr Boreel, zoals de jonkheren Willem Gerrit van de Poll en Joan Huydecoper, die beiden directeur waren van de Nederlandse Bank.

Net als James Loudon gaat ook Willem Boreel rechten studeren, eerst in Amsterdam vervolgens in Utrecht om tenslotte ongeveer in het jaar dat James Loudon geboren werd, in Leiden te promoveren. Hij wordt lid van de Tweede Kamer en in 1840 van de Dubbele Kamer. In 1847 wordt hij voorzitter van de Kamer alwaar hij bekend staat als een gematigd liberaal. Men kan zijn opvattingen vergelijken met de liberale ideeën die James Loudon in verband met de industriële revolutie enige tientallen jaren later naar voren bracht. Willem had met andere maatschappelijke ontwikkelingen te maken maar ook hij liep voorop.

Na de woelingen van 1848 veranderden de opvattingen over de wijze waarop het land geregeerd diende te worden zo sterk dat de Koning besloot een grondwetsherziening voor te stellen. Zo staat het tenminste in de geschiedenisboekjes. In werkelijkheid zullen een aantal leden van de financieel-economische elite de Koning wel gewezen hebben op de onmogelijkheid de oude toestand te handhaven waarna in gezamenlijk overleg de grondwetsherziening werd opgesteld. Het was ook niet de Koning die de wijziging bekend maakte maar jhr Willem Boreel van Hogelanden. Deze houdt ook na 1848 bij de uitvoering van de nieuwe regels een vinger in de pap omdat hij tot 1855 Kamervoorzitter blijft. Daarna wordt hij benoemd tot Commissaris des Konings in Noord-Holland tot hij in 1860 Minister van Staat wordt. Een bekroning van een glanzende carrière van iemand, die als vertegenwoordiger van de elitefamilie de maatschappelijke ontwikkelingen op het nationale niveau begeleidde.

Over het kapitaalbezit van Willem Boreel is het nodige bekend. Na

1848 wordt een wet ingevoerd dat de hoogstaangeslagenen in de rijksbelastingen in de Eerste Kamer verkozen konden worden. Tot 1888 bevatte de lijst van hoogstaangeslagenen die in de Staatscourant werd gepubliceerd jaarlijks slechts duizend namen. Jhr Willem neemt in 1850 in de provincie Zuid-Holland de zevende plaats in achter onder meer prins Frederik der Nederlanden, broer van Koning Willem I. In 1860 staat hij met een aanzienlijk hoger bedrag dan in 1850 bovenaan de lijst van de provincie Noord-Holland. Een aanwijzing dat hij tot de rijksten van het land behoorde.

Om een beter inzicht te krijgen in de financieel-economische elite zal in het volgende hoofdstuk over het verleden stil gestaan worden bij twee andere voorvaders van mevrouw Loudon, de Amsterdammers Andries Pels en Willem Munter. Dat historische onderzoek is beperkt tot de stad Amsterdam omdat enerzijds daarover veel gegevens beschikbaar zijn en omdat anderzijds Amsterdam in die tijd een centrale plaats innam in de Nederlandse economie. Deze overwegende invloed van Amsterdam betekende dat de maatschappelijke ontwikkelingen in het hele land voornamelijk bepaald werden door de Amsterdamse Familie zowel bij de overheid als in het particuliere bedrijfsleven.

Bovendien was Amsterdam ten aanzien van de wereldhandel zo belangrijk dat in die tijd de leidende families van de stad in verhouding tot de overige delen van het land zeer grote kapitalen verzameld moeten hebben. Die kapitalen die toen in handen kwamen van een zeer klein aantal families, drukken nu nog hun stempel op de maatschappelijke verhoudingen en kennen aan de huidige afstammelingen een onevenredig grote macht toe.

Door drie personen - Willem Munter, Willem Boreel en John Hugo Loudon - iets nader te bezien krijgt men een indruk van de continue familiemacht. Want hoewel familienamen veranderen is het familiebloed hetzelfde gebleven zodat we kunnen zeggen dat dezelfde families het maatschappelijke en economische leven in ons land al vele eeuwen ten eigen voordele hebben beheerst.

HOOFDSTUK TWEE

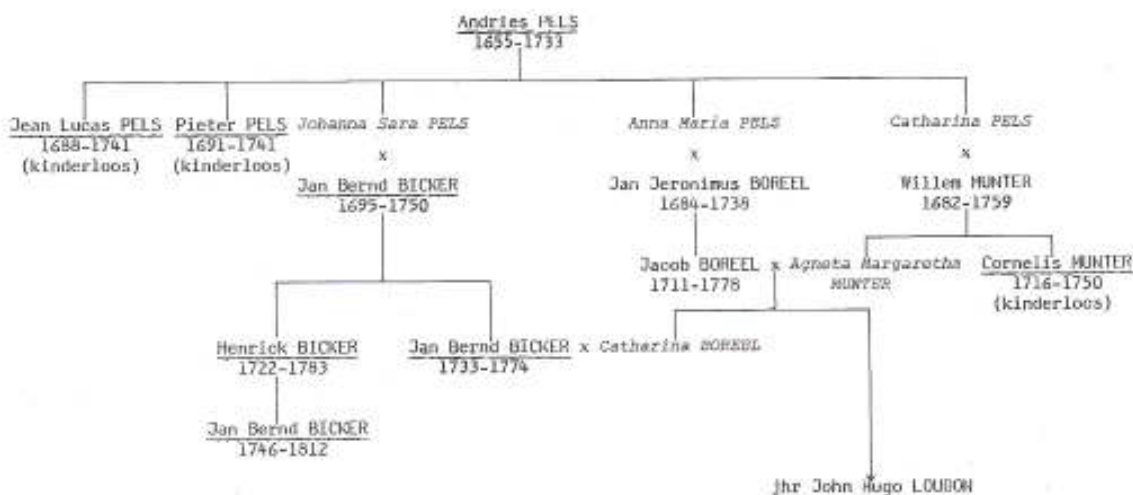
HET VERLEDEN

HET HUIS ANDRIES PELS & SOONEN

Een oudbetovergrootvader van mevrouw Loudon is Andries Pels die leefde van 1655-1731. Niet alleen mevrouw Loudon is een afstammeling van Andries Pels. In het tweede familie schema komen meer afstammelingen voor zoals jhr E.W.Röell en de bankier C.van Eeghen. En jhr Maurits Nanning van Loon stamt af van een zuster van schoonzoon Willem Munter, toen Familie nu nog steeds Familie.

Andries Pels was de voornaamste en rijkste koopman, reder, bankier en assuradeur van Amsterdam en wellicht van de gehele wereld. Om enigszins een indruk te krijgen van de invloed van de familieband vindt men in het vierde familieschema enige afstammelingen.

FAMILIESCHEMA IV. De afstammelingen van Andries Pels.

Verklaring :

x betekent gehuwd met

De vrouwen zijn cursief gedrukt

Alle directeuren van het Huis Pels & Soonen zijn onderstreept

In 1707 had Andries het bankiers- en handelshuis Andries Pels & Soonen opgericht dat tientallen jaren bleef behoren tot de top

van de Amsterdamse handel. Het Huis was zo vermaard en solide dat men niet meer zei: 'Zo vast als een huis' maar 'Zo wis als Pels'.

De maatschappij was in die tijd nog niet zo ingewikkeld als nu en alle leidende posities bij de bank werden ingenomen door leden van één familie.

Eerst werd het Huis geleid door Andries die na zijn dood in 1731 werd opgevolgd door zijn zoons Jean Lucas en Pieter die beiden in 1741 kinderloos stierven. De leiding ging toen over op schoonzoon Jan Bernd Bicker en kleinzoon Cornelis Munter, de zoon van de schoonzoon Willem Munter, burgemeester van Amsterdam. Na de dood van deze twee in 1750 namen twee broers Bicker, beiden kleinzoon van Andries Pels, de leiding op zich terwijl later achterkleinzoon Jan Bernd Bicker directeur werd. Het ging toen al minder met de bank en in 1774 ging zij mede door slecht beheer en speculatie failliet.

De afstammelingen van de Munters en de Boreels hadden de banden met de bank toen al vrijwel verbroken en zich meer nationaal dan eng-stedelijk opgesteld. De Bickers hadden de bakens niet bijtijds verzet en verloren veel kapitaal bij het faillissement. Daardoor werden zij steeds minder belangrijk in de elitefamilie waar de invloed in de eerste plaats bepaald wordt door het eigen kapitaalbezit. Weliswaar worden zij na de Franse revolutie nog in de adel verheven maar de afstammelingen van deze failliet gegane bankiers behoren tegenwoordig niet meer tot de financieel-economische top. Dit in tegenstelling tot de afstammelingen van de Munters en de Boreels. Net als later jhr Willem Boreel van Hogelanden en James Loudon behoorden ook de Munters en de Boreels uit de 18e eeuw tot het progressieve deel van de elite. Dat wil zeggen tot dat deel dat er voor zorgde dat ondanks veranderende economische omstandigheden het elitekapitaal behouden bleef en uitgebreid kon worden.

De familie Pels behoorde tot de rijkste families van de stad. In 1742 werd de weduwe van Andries Pels aangeslagen voor een jaarinkomen van f 70.000,-, de hoogste aanslag van het hele land. Ook vele andere familieleden behoorden tot de hoogstaangeslagenen. De afstammelingen van Andries Pels waren rond 1750 rijk en bezaten hoge posities in het bedrijfsleven zoals bij de grootste bank van de wereld.

Deze macht werd nog vergroot omdat schoonzoon Willem Munter een vooraanstaande plaats innam bij de overheid. In die tijd was de macht van de stedelijke overheid veel groter dan nu zodat een blik op de positie van Willem Munter inzicht geeft in de macht van de Familie. Amsterdam werd toen geregeerd door de regenten-

familie, een groep personen die zeer nauw aan elkaar verbonden waren door familiebanden. De macht van de toenmalige Familie is te vergelijken met de macht van de huidige Familie die ook rijk is en waarvan de vertegenwoordigers ook vele hoge posities in het maatschappelijke leven innemen.

BURGEMEESTER WILLEM MUNTER EN ZIJN FAMILIE

Willem Munter was een van de rijkste burgers van Amsterdam. Burgemeester Willem was in 1682 geboren als oudste zoon van burgemeester Cornelis Munter die weer een zoon was van burgemeester Joan Munter. Tegenwoordig telt Amsterdam één burgemeester die niet zo veel macht heeft. Toen waren er een tiental burgemeesters die een leidende rol hadden in het maatschappelijke leven. Elk jaar vormden vier van hen het regerende college. Willem Munter regeerde in de jaren 1726, 1729, 1733, 1736, 1739, 1741, 1743, 1744, 1746 en 1747 en was een van de belangrijkste burgemeesters van zijn tijd.

In de zomer verbleef hij buiten Amsterdam op de hofstede Hilverbeek in 's Gravenland maar 's winters keerde hij naar de stad terug en woonde op de Keizersgracht waar hij een huis bezat dat een huurwaarde had van f 1.900,-, toen een hoog bedrag. Om het huishoudelijk werk voor zijn vrouw niet te zwaar te maken, had hij een tiental dienstbodes in dienst. Slechts drie andere Amsterdammers werden zo goed bediend en alleen de brouwer en latere burgemeester Pieter Rendorp had nog een dienstbode meer. Maar in Den Haag overtrof Willems achterneef Mattheus Lestevenon, zoon van een Amsterdamse burgemeester, alle Amsterdammers door zich te laten omringen door maar liefst zestien dienstbodes.

Om zich te verplaatsen beschikte Willem over een koets met vier paarden. Dat was het normale vervoermiddel voor de rijken van die tijd. In 1742 hadden 697 Amsterdammers een paard en rijtuig. Dat is toch niet veel voor een stad van meer dan tweehonderd duizend inwoners. Tegenwoordig bezit een groot deel van de Amsterdammers een eigen vervoermiddel en er is een uitgebreid openbaar vervoer. De algemene welvaart is verbeterd maar de machtsverhoudingen zijn ongeveer net zo als in de 18e eeuw.

In die tijd was een koets met paarden een kostbaar bezit maar Willem kon zich een koets veroorloven want net als in de huidige tijd hadden de vooraanstaanden verschillende betaalde bijbaantjes. Willem had alleen bijbaantjes in de overheidssfeer, maar zijn vader en grootvader hadden nog functies in de handel.

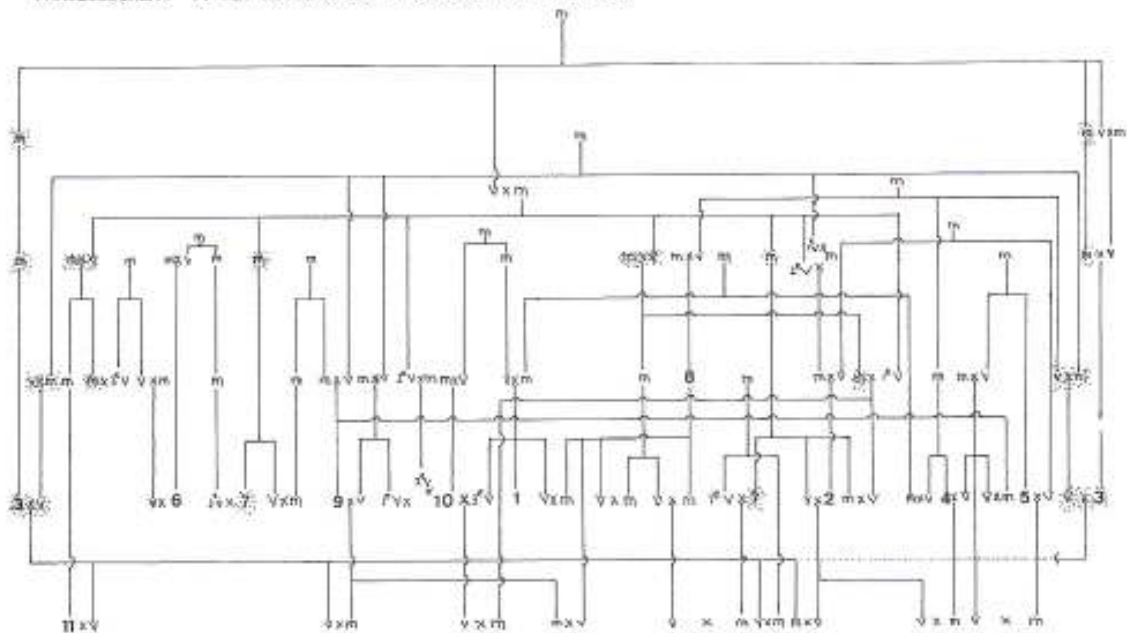
Grootvader Joan was bewindhebber van de Verenigde Oost-Indische Compagnie maar ook kapitein van de burgerij. In 1674 werd hij aangeslagen voor een bedrag van maar liefst f 238.000,-.

Vader Cornelis was ook kapitein van de burgerij, bewindhebber van de West-Indische Compagnie en directeur van de Sociëteit Suriname, de eigenaar van de kolonie Suriname.

Willem was ook kapitein van de burgerij en verder bekleedde hij zulke functies als Raad ter Admiraliteit te Amsterdam, Commissaris van de pilotage, Ontvangergeneraal der vuur- en bakengelden benoorden de Maas, Chartermeester der stad, Ambachtsheer wegens Amsterdam van Urk en Emmeloord enz, allemaal functies waarvoor het werk minder belangrijk was dan het inkomen.

In 1742 werd hij aangeslagen voor een inkomen van f 24.000,-. De hoogte van dit bedrag zegt niet zo veel omdat zwart en dus niet-belastbaar inkomen ook toen voorkwam. Maar hij behoorde tot de top-50 van de stad. Zijn zoon Cornelis, directeur van het Huis Pels, werd nog hoger aangeslagen, voor bijna f 40.000,- per jaar. Willem Munter was lid van de financieel-economische elite van Zijn tijd. Hij was een van de mensen waaromheen het Amsterdamse maatschappelijke leven zich afspeelde. De meerderheid van de rijken, de vooraanstaanden, de burgemeesters, de grote kooplieden, de grote bankiers en zelfs van de nog niet zo in aanzien zijnde grote fabrikanten, behoorde tot zijn familiekring. Die elitefamilie beheerste en beheerde Amsterdam dat in de eerste helft van de 18e eeuw het financiële centrum was van de wereld.

FAMILIESCHEMA V. HET NETWERK VAN DE BURGEMEESTERSFAMILIES

HET NETWERK VAN DE BURGEMEESTERSFAMILIES

Het hiervoor weergegeven vijfde Familieschema toont het netwerk gevormd door de familiebanden tussen de elf Amsterdamse burgemeesters uit 1742. De burgemeesters zijn in het schema aangegeven met de volgende cijfers.

1. G. v.d. Bempden
2. G. Corver
3. L. Geelvinck
4. D. Hooft
5. J. Huydecoper
6. M. Lestevenon
7. W. Munter
8. J. v.d. Poll
9. N. Sautijn
10. J. Six
11. D. Trip

Ouders, kinderen en echtgenotes zijn aangegeven met een m als het een man betreft en met een v voor een vrouw. Huwelijken zijn aangegeven met een x.

Om de tekening niet te onleesbaar te maken zijn enkele personen twee maal ingetekend (aangegeven met een lichte stippeling). Dit geldt voor nummer 7, burgemeester W. Munter, nummer 3, burgemeester L. Geelvinck en een oom van nummer 11, burgemeester D. Trip en enigen van hun naaste familieleden.

Elke generatie vormt nieuwe banden die het netwerk verstevigen en in stand houden. In de laatste generatie die ingetekend is, zijn 10 kinderen van burgemeesters met elkaar getrouwd. Daaruit blijkt dat het netwerk niet een beperkte periode omvat maar een deel is van de continue macht die al meer dan duizend jaar in handen is van een klein aantal dezelfde families, een macht die nog nimmer verbroken is.

Het getekende netwerk omvat een periode van ongeveer 150 jaar, van ca 1625 tot ca 1775. Dat de macht in Amsterdam in deze periode voor een groot deel bij de vermelde families aanwezig bleef blijkt uit het feit dat van de 62 vermelde mannelijke personen maar liefst 29 het burgemeestersambt bekleed hebben. In feite is het netwerk nog uitgebreider en omvat vrijwel alle burgemeesters uit die tijd. Leidende functies werden in de Familie doorgegeven.

Het netwerk zou uitgebreid kunnen worden naar onze tijd, waarbij zou blijken, dat veel leidende functies nog steeds in de Familie van de ene generatie op de andere worden doorgegeven: jhr A.A. Loudon is onlangs benoemd tot commissaris van Estel/Hoogovens, een functie die ook werd bekleed door zijn oom, jhr J.H. Loudon.

De familieband was in de eerste helft van de 18e eeuw zeer sterk. Hoewel niet alle familiebanden van de elf burgemeesters van Amsterdam in 1742 zijn ingetekend ziet men de nauwe familie relatie in het vijfde Familieschema. De relatie tot Willem Munter, opgenomen in de volgende tabel, is nooit meer dan een zesdegraads relatie. Geen van de burgemeesters heeft een zwakkere familieband met Willem dan de band die bestaat tussen twee achterneven:

NAAM	RELATIE TOT WILLEM MUNTER	FAMILIEGRAAD
1.Gilles van de Bempden	zuster is tante van schoondochter	6
2.Gerrit Corver	Zwager	2
3.Lieve Geelvinck	Achterneef, zoon trouwt dochter van zwager	4
4.Daniel Hooft	Dochter trouwt zoon van zwager	4
5.Johan Huydecoper	Oom van zwager	5
6.Mattheus Lestevenon	Achterneef	5
7.Willem Munter	-	0
8.Jan van de Poll	Grootvader van schoondochter	3
9.Nicolaas Sautijn	Neef van zwager	6
10.Jan Six	Tweede vrouw is volle nicht	4
11.Dirk Trip	Zoon van volle neef	5

Eenzelfde nauwe familieband bestaat ook tussen velen van de grootste kooplieden en bankiers, tussen een groot deel van de vooraanstaande kaste van Amsterdam. Deze verwevenheid gold niet alleen voor Amsterdam maar voor het gehele land hoewel de verschillende stedelijke elites nog weinig vermengd waren. In de huidige tijd is aan deze familieverwevenheid geen einde gekomen maar is er wel één nationale elite ontstaan.

Verschillende families waren al vele generaties in het centrum van de Familie aanwezig terwijl anderen vrij nieuw waren. De elite is een dynamische groep die voortdurend zwakkeren afstoot en nieuwe energieke personen aantrekt. Willem Munter stond in 1742 in het centrum, net als zijn vader en grootvader voor hem. Maar dat gold ook voor de vertegenwoordigers van de burgemeestersfamilies Geelvinck, Corver of Trip. Van hen zou eenzelfde verhaal verteld kunnen worden.

De verwevenheid tussen de elitefamilies is zo groot dat niet meer

direct gestreefd wordt naar de vervulling van persoonlijke belangen, maar van het groepsbelangen, de instandhouding en de uitbreiding van het kapitaal van de gehele Familie. Dat gold voor het verleden en geldt ook voor het heden waar de verwevenheid wellicht iets minder groot lijkt. De Familie heeft zich over een groter gebied uitgestrekt. Maar door de betere communicatie is de samenhang nog net zo groot als vroeger.

HET NUT VAN DE BURGEMEESTERSFAMILIE

Een vooraanstaande functie heeft een aantal voordelen die niet terug te vinden zijn in de functieomschrijving. Dat gold vroeger even sterk als tegenwoordig.

De invloed van een burgemeester reikte veel verder dan het besturen van de stad. Zo kreeg men voor de vervulling van het ambt maar een relatief kleine vergoeding maar er waren vele mogelijkheden extra te verdienen. Omdat men burgemeester was kon men andere goed betaalde functies krijgen die allemaal betaald werden. Ook familieleden konden overheidsfuncties krijgen die een vast en hoog inkomen verzekerden zonder dat men er veel voor hoefde te doen.

Een van die functies was postmeester. De postdienst van Amsterdam was een van de belangrijkste van Europa en de postmeesterschappen leverden jaarlijks ongeveer f 170.000,- op. Willem Munter mocht daarvan f 16.000,- vergeven aan familieleden. Hij benoemde in 1745 zijn kleinzoon Jan Boreel tot postmeester hoewel die pas vier jaar oud was, in 1746 de pas éénjarige Gerard Munter en daarna ook zijn vierjarige kleinzoon Willem Munter. Na de omwenteling van 1748, toen de regentenfamilie een deel van haar bestuursmacht verloor behielden deze jongelieden het inkomen uit de postmeesterschappen. Tot aan zijn dood in 1806 kreeg Gerard Munter jaarlijks van de staat een bedrag van f 5.405,-, een groot bedrag want in 1742 werden maar achthonderd Amsterdammers aangeslagen voor een inkomen van meer dan f 5000,-.

Niet alleen aan de familie konden posten worden vergeven ook aan derden kon men ze toekennen maar die moesten er dan wel voor betalen. Dit gold bv voor schippersplaatsen en onderkoopmanschappen en ook voor functies in het leger zowel voor de laagste als voor de hoogste rangen. De hoogste rangen waren overigens meestal bestemd om familieleden een onbezorgde jonge dag te bezorgen. Willem Boreel werd op aandringen van zijn grootvader in 1748 benoemd tot kapitein van een compagnie infanterie van het garnizoen van Amsterdam. Veel bevelen zal hij niet gegeven

hebben want de nieuwbakken titularis had toen de aanvallige leeftijd van vier lentes.

Buiten inkomsten uit stedelijke functies waarbij het geld verdienen rechtstreeks ten koste van de belastingbetaler plaats vond, waren inkomsten uit de handel van belang. Daarbij kwamen de vertrouwelijke banden met de grote bankiers- en handelshuizen goed van pas.

Willem Munter had veel contacten met de Franse regering vooral ten tijde van het Engels-Franse conflict van de jaren veertig. Franse regeringsfunctionarissen kwamen regelmatig naar Amsterdam om over de politieke toestand te spreken. Omdat het Huis Pels ook wel 'Bankier van Frankrijk' werd genoemd, zal tijdens de gesprekken over regeringszaken ook wel over geld gesproken zijn. Via zijn zoon Cornelis en het Huis Pels leende Willem Munter dan ook eens een bedrag van f 15.000.000,- aan Frankrijk. Dat betekende niet dat men achter Frankrijk stond. De bank maakte ook geld over naar Engeland ten behoeve van de Engelse troepen die in Zuid-Nederland waren gelegerd. Het belang van het kapitaal stond voorop en daarvoor werden de politieke machtsfuncties in de eerste plaats gebruikt.

Ook de zwager van Willem, burgemeester Gerrit Corver, maakte gebruik van de Bank Pels om zijn kapitaal te beleggen. Voor een deel was dat miljoenenkapitaal ontstaan uit erfenissen. Het bestond uit grond maar ook uit waardepapieren zoals aandelen van de V.O.C., de Bank van Engeland en de Wisselbank van Amsterdam en verder uit obligaties van Holland en andere landen, uit lijfrentes enz. Ook bezat Corver scheepsdelen, waaruit blijkt, dat hij ondanks zijn overheidsfuncties nog actief was in de handel. Hij was bv president-directeur van de Sociëteit Suriname. Handel en politiek liepen net zoals nu door elkaar waarbij de tweede gebruikt werd om de eerste te bevorderen.

HOOFDSTUK DRIE

DE HOOGSTE ELITE

DE LEIDENDE KLASSE

Uit het verleden kan afgeleid worden dat zowel in het verleden als in het heden een elitefamilie een zeer grote invloed heeft (gehad) op de ontwikkelingen in het maatschappelijke leven. Het verleden wordt met het heden verbonden door het erfrecht waardoor de huidige Familie, de huidige verzameling kapitaalbezitters, de rechtstreekse afstammeling is van de vroegere Familie. Die elitefamilie wordt in de maatschappij vertegenwoordigd door de financieel-economische elite.

Wie zijn de huidige topleiders?

De leidende klasse bestaat tegenwoordig uit meer personen dan alleen de financieel-economische elite. Ook vroeger waren anderen aan de top te vinden maar door de ingewikkeldheid van de maatschappij is hun aantal nu groter geworden. Die anderen hebben ook een zekere macht. Maar de meeste macht vindt men bij de leden van de Familie. Zij beschikken over een extra macht die ontleent wordt aan het kapitaalbezit en de vertrouwelijke informatie die via familiekanalen verkregen wordt.

Andere machtigen zijn politici, kapitaallose techno- en bureaucraten, hoge en dus hoogbetaalde intellectuelen, enz. En kapitaalkrachtige eenlingen zoals eigenaren van (nieuwe) industrieën, die (nog) niet tot de Familie behoren. De elitefamilie is echter het vat waarin de uiteindelijke macht in onze maatschappij verborgen zit. Zij bezit het kapitaal dat voor een onafhankelijke machtsbasis zorgt. Deze macht wordt vergroot door de klassensolidariteit die gehandhaafd wordt door talloze familiebanden. Daardoor kan het kapitaal op een bepaald moment gebundeld worden als het privé-bezit gevaar loopt. Natuurlijk bestaan er in de Familie geschillen maar die worden bijgelegd als er een aanval van buitenaf op de elitefamilie en haar vermeende rechten op kapitaalbezit wordt ondernomen.

De kapitalen uit het verleden zijn niet verdwenen maar via vererving overgedragen aan volgende generaties. Sommige namen vindt men al eeuwen aan de top, anderen zijn betrekkelijk nieuw. Bij elke grote economische verandering komen nieuwe

families naar voren terwijl anderen verdwijnen in de massa omdat ze de tekenen des tijds niet hebben begrepen. Dat ziet men tijdens de snelle ontwikkeling van de wereldhandel in de 14e en de 15e eeuw die de Amsterdamse elite deed ontstaan. De afstammelingen uit die tijd vinden we nog steeds in de huidige Familie, bv in vertegenwoordigers van de families Six, De Graeff, Laman Trip of Van Weede die allen van adel zijn.

De industriële revolutie aan het einde van de vorige eeuw bracht nieuwe families naar voren, zoals Philips, Van Beuningen of (Fentener) van Vlissingen. Zelfs in betrekkelijk rustige tijden kunnen sommige families voldoende kapitaal verzamelen om opgenomen te worden in de top. Dat zien we aan de opstijging van de familie Loudon. Ook worden technocraten opgenomen die door hun kunde een leidende positie krijgen en dan zoveel verdienen dat zij zich in de topkringen_bewegen kunnen. Hun afstammelingen hebben de kans te gaan behoren tot de Familie. Het is een dynamisch proces dat in onze tijd nog immer doorgaat.

Gezien haar macht zal eerst aandacht worden geschonken aan de Familie. Maar haar macht is niet absoluut en daarom zullen ook nog enige woorden gewijd worden aan andere machtige groepen die echter geen van allen beschikken over een zelfstandige machtsbasis vergelijkbaar met het kapitaal van de Familie.

Historisch gezien kan de elitefamilie ruwweg in vier groepen worden verdeeld, waarmee echter niets gezegd wordt over de belangrijkheid van de opgenomen families. De groepen zijn de Koninklijke Familie, de adel, het patriciaat en de overigen.

DE KONINKLIJKE FAMILIE

In de kapitaalfamilie neemt de Koninklijke Familie een aparte plaats in.

Tussen deze familie en de andere rijke families bestaan vrijwel geen familiebanden. Er bestaat een zwakke band met de Bentincks maar de meeste Europese Koninklijke Families trouwen vrijwel alleen met buitenlanders die vaak van prinselijke bloede zijn. Zij zijn een beetje een internationale elite hoewel de buitenlandse banden meer uit noodzaak dan uit vrije wil worden aangegaan. De Koninklijke Familie is een symbool voor zowel een deel van het Nederlandse volk als een deel van de elitefamilie. Dat dit aan het veranderen is blijkt uit de huwelijksband die prinses Margriet heeft aangegaan met een telg uit het oude en

rijke Rotterdamse geslacht Van Vollenhoven. De volledige opname door familiebanden in de Nederlandse Familie zal nog lang op zich laten wachten. In dit opzicht zijn de Koninklijke Families van de Noordse landen verder gedemocratiseerd. Maar die zijn ook niet zo rijk als ons koningshuis.

De Koninklijke Familie is zo apart dat zij nauwelijks door eigen familieleden vertegenwoordigd wordt in de financieel-economische wereld.

Prins Bernhard leek een vertegenwoordiger te zijn maar dat werd weerlegd door het Lockheed-schandaal. Echte vertegenwoordigers van de Familie zijn zo rijk dat zij geen steekpenningen hoeven aan te nemen. Prins Bernhard is ook meer een propagandist, een reizend ambassadeur van en voor de Nederlandse industrie. Zaken die te maken hebben met het beheer van het koninklijk kapitaal werden vermoedelijk besproken met personen als jhr E.W.Röell en tegenwoordig met J.G.A. baron Sirtema van Grovestins. Daarbij heeft prins Bernhard weinig in te brengen. Op de lijst van de top-200 zal men ook geen lid van de Koninklijke Familie aantreffen.

De koninklijke familie vergt een apart onderzoek en wordt verder niet besproken. Eén familie, hoe rijk ook, is nooit van doorslaggevend belang. Dat geldt wellicht voor een aantal kleine landen, bv in Zuid- en Midden-Amerika, waar families als Stroessner of Somoza vrijwel het hele land in eigendom hebben of hadden. Maar dat geldt niet voor de veel ingewikkelder Westerse landen. Daar gaat het om de Familie met een hoofdletter, om de verzameling van enige honderden families, die het merendeel van het kapitaal van een land bezitten.

De Koninklijke Familie is een centrum waaromheen andere vooral adellijke families zich verzamelen. De belangrijkheid van sommige van deze families kan soms afgeleid worden uit de lengte van de tijd dat ze met de Hofkringen verbonden zijn. Een aantal van zulke belangrijke adellijke families die nu nog rijk zijn De Beaufort, Bentinck, Van Boetzelaer, Dedel, Van der Feltz, Van Hardenbroek, Van Heeckeren van Kell, Van Heeckeren van Wassenaer, Van Limburg Stirum, Loudon, Van Lynden, Van Lynden van Sandenburg, Van Pallandt, Sirtema van Grovestins, Snouck Hurgronje, Snouckaert van Schauburg, Steengracht van Oostcapelle, Van Tets, Van Tuyll van Serooskerken, De Vos van Steenwijk en Van Wassenaer.

Ook niet-adellijke families behoren tot deze groep. Vroeger kende

men families als (Van Wickevoort) Crommelin en nu zijn nieuwe namen naar voren gekomen waarvan het soms moeilijk te beoordelen is hoe belangrijk ze zijn.

De familie De Gaay Fortman is al lang met het Hof verbonden maar is meer een vertegenwoordiger van een godsdienstige richting dan van het kapitaal. Godsdienst speelt een steeds kleinere rol. Vroeger was het Hof vrijwel geheel omringd door Protestanten maar tegenwoordig vindt men ook vele katholieke families. Dat geldt zowel voor de katholieke adel als de Van Hövells als voor het katholieke patriciaat als de Houbens. De vervaging van de grenzen getrokken door het geloof geldt niet alleen voor hofkringen maar voor de hele elite. Sinds enige tientallen jaren zijn huwelijken tussen oorspronkelijk katholieke en protestantse families niet ongewoon meer.

Veel belangrijke en rijke families hebben nauwelijks contact met de hofkringen. Daar vindt men in de eerste plaats afstammelingen van de vroegere protestantse elite. De nieuwere elites of ze nu protestants of katholiek zijn, gaan hun eigen weg en vormen eigen kringen die overigens wel contact hebben met de groep rond het Oranjehuis. Maar families als Fentener van Vlissingen of Philips kan men niet rekenen tot de Hoffamilies terwijl het belangrijke en invloedrijke families zijn. Hoewel de invloed van de Koninklijke Familie groot is door haar grote kapitaal en haar symboolfunctie moet die invloed niet overschat worden. Vooral omdat de macht in de maatschappij door hen niet direct kan worden uitgeoefend. Hun functie is meer een bindende, dan een uitvoerende. De Loudons of de Van Beuningens zijn voor dat laatste veel belangrijker.

DE ADEL

In de loop der tijden zijn veel personen in de adel verheven. In het algemeen viel deze eer te beurt aan hen die zich in rijkdom en gedrag konden meten met de al aanwezige adel. Die het zich kon veroorloven zich aan te passen aan de rijke gewoontes van de oude adel die zich zowel in pracht en praal als in vormen onderscheidde van de rest van de bevolking.

De adel zal langzaam uitsterven omdat er tegenwoordig geen nieuwe families geadeld worden en omdat titels alleen maar in mannelijke lijn worden overgedragen. Er zijn nog ongeveer 300 adellijke families in ons land die ongeveer 10.000 personen omvatten. De invloed van de adel is naar verhouding echter groot. Van de top-200 draagt bijna de helft een adellijke titel.

De verandering in de samenstelling van de adel laat zowel de dynamische ontwikkeling als de continuïteit van de elitefamilie zien. Steeds weer werd nieuw bloed opgenomen doordat de meest vooraanstaanden in de rijen werden opgenomen.

De oudste adellijke familie, waarvan nu nog naamdragers leven is de grafelijke familie Van Limburg Stirum waarvan de wortels teruggaan tot de negende eeuw. De meeste oude geslachten zijn uitgestorven maar de continuïteit van de macht van hun kapitaal is niet onderbroken. Als de mannelijke lijn uitstierf ging het kapitaal over in vrouwelijke lijn waardoor nieuwe namen werden toegevoegd aan de elitefamilie. De families die rond het Hof aanwezig zijn behoren voor een deel tot zulke oude geslachten. Zij worden door de jongere adel als iets aparts gezien maar dergelijke verschillen doen hier niet ter zake.

Vroeger baseerden zulke geslachten hun macht op grondbezit nu op kapitaalbezit. Zij vormen de kern van de huidige Familie. Met uitzondering van Joodse families en een enkele protestantse familie als de Van Eeghens zijn vrijwel alle families die rond 1800 tot de rijksten van Nederland behoorden in de adel verheven. De rijkdom uit die tijd heeft nog steeds veel invloed.

De leden van deze geslachten trouwden voor een groot deel met andere adellijken maar er ontstonden ook banden met rijke niet-adellijke geslachten. De ook oude families Van Lanschot en Van Eeghen hebben veel familiebanden met adellijke families. Tegenwoordig is het moeilijk na te gaan wie tot het rijke en wie tot het arme deel van de natie behoort. Het zou goed zijn als men het systeem dat in landen als België en Engeland nog enigszins bestaat ook hier invoerde. Als rijke families weer in de adel zouden worden verheven zouden de klassentegenstellingen voor iedereen duidelijker zijn.

De rijke vertegenwoordigers van de Familie vindt men daar waar de meeste macht kan worden uitgeoefend, waar het beste gezorgd kan worden voor het behoud en de uitbreiding van het kapitaal. In de tijd van Willem Munter was dat de stedelijke overheid, de handel en de banken. Amsterdam - en de andere steden - raakten in de tweede helft van de achttiende eeuw langzamerhand hun invloed op de wereldpolitiek kwijt. De macht verschoof naar de landelijke overheid. Daar - en bij de banken - vinden we in de 19e eeuw dan ook jonkheer Boreel en zijn familie. In die tijd was ook de handel niet zo belangrijk meer zodat men daar weinig vertegenwoordigers van de Familie aantreft.

Door de industriële revolutie trad een nieuwe verschuiving op van de overheid naar het bedrijfsleven. De elitefamilie zorgde

er voor dat haar vertegenwoordigers te vinden zijn in het nieuwe machtscentrum. Jonkheer Loudon en zijn familie zitten in de twintigste eeuw dan ook op hoge posten in de financieel-economische sector.

Deze ontwikkeling betekent niet dat de stad of de overheid geen macht meer hebben en dat daar geen vertegenwoordigers van de Familie te vinden zijn. Bij de overheid vinden we nu veel minder familievertegenwoordigers dan in het begin van de vorige eeuw. Maar ook in onze tijd heeft een minister wortels die teruggaan tot een Brabantse landeigenaar uit de 14e eeuw hoewel de familie Beelaerts van Blokland pas na de Franse Revolutie de adellijke titel verkreeg.

In de vorige eeuw hadden adellijken hoge overheidsfuncties. Nu vindt men alleen veel adel bij de Buitenlandse Dienst. In de 19e eeuw was drie kwart van de ministers van Buitenlandse Zaken van adel, na de Tweede Wereldoorlog gold dit voor een van de acht. Twee ministers waren echter gehuwd met adel, J.H. van Royen met jonkvrouwe Snouck Hurgronje en J.A.M.H. Luns met baronesse Van Heemstra. In het buitenland vindt men verder nog onder meer jhr Emile van Lennep als secretaris-generaal van de OESO.

De internationale invloed van het Nederlandse kapitaal wordt onder andere uitgeoefend via de op de ambassades aanwezige vertegenwoordigers van de Familie. Van de 76 ambassadeurs die Nederland begin 1980 telde waren er 13 van adel en 6 met een adellijke getrouwd. Zij namen enkele van de meest belangrijke posten in.

- De drie grootste handelspartners van Nederland : West-Duitsland, Frankrijk en België.
- De olielanden zijn ook goed voorzien: Iran, Algerije, Saoedi-Arabië, Mexico en Venezuela.
- Zuid-Amerika had elitevertegenwoordigers in Brazilië, Peru, Argentinië, Uruguay, Chili en Suriname.
- Tenslotte in één land achter het ijzeren gordijn (Hongarije) en verder in Mozambique, Ghana, Marokko en het elitevakantieland Portugal.

Nog steeds staan adellijken te dringen om ambassadeur te worden. Jonkheer E.S.B. Beelaerts van Blokland werd onlangs ambassadeur in Koeweit en enige andere Arabische oliestaatjes en R.S.N. baron van der Feltz werd ambassadeur in Nieuw-Zeeland.

Het enige belangrijke land, dat in bovenstaande opsomming ontbreekt, is de Verenigde Staten. Daar was R.B. baron van Lynden

in de zeventiger jaren ambassadeur. De eer van de adel wordt sindsdien hooggehouden door de consul-generaal van New-York, jhr L. Quarles van Ufford die ook de permanente vertegenwoordiger van Nederland bij de Verenigde Naties is.

Familiegegevens over de adel worden sinds 1903 jaarlijks gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Genealogie in het Nederlandse Adelsboek, het zogenaamde Rode Boekje, zodat ieder inzicht kan krijgen in de ontwikkeling van de adel. De rol van de adel in het Nederlandse maatschappelijke leven blijkt geenszins te zijn uitgespeeld en de theorie dat de bourgeoisie, de nieuwe rijkgeworden burgers, in de vorige eeuw de feodale adel uit haar machtsposities heeft verdreven, is zeer twijfelachtig. Deze bourgeoisie heeft samen met de adel een nieuwe leidende klasse gevormd die de continuïteit van de kapitaalsmacht of liever gezegd van de macht van het eigendom van de productiemiddelen, verzekert.

Er bestaat ook een Blauw Boekje, het Nederlands Patriciaat, dat ook door het Centraal Bureau wordt uitgegeven (sinds 1910). Daarin zijn gegevens opgenomen over een andere belangrijke groep families, het Patriciaat.

HET PATRICIAAT

Vroeger zijn niet alle rijken in de adel verheven. Na 1900 zijn er vrijwel geen adellijke families bij gekomen maar zijn er wel families rijk geworden. Daarom vinden we in de Familie ook niet-adellijke families. De Van Eeghens, Van Lanschots of Crommelins zijn vrij oud en niet van adel. De industriële revolutie bracht nieuwe namen naar voren gebracht. De belangrijkste nieuwkomers vormen het patriciaat dat zich vrij sterk vermengd heeft met de adel.

De ontwikkeling van de elite kan men behalve aan de ontwikkeling van de adel ook aflezen aan de geschiedenis van sommige patriciaatfamilies. Vroeger vonden we in alle delen van het land plaatselijke elites die weinig banden met andere elites hadden. Door nieuwe mogelijkheden hun kapitaal te vergroten breidden sommige families hun werkterrein uit. Dat waren waarschijnlijk de rijkste families die meer geen mogelijkheid hadden hun kapitaal te investeren in het beperkte gebied waartoe ze oorspronkelijk toe behoorden.

In Twente kende men de textielelite met families als Van Heek, Blijdenstein, Ten Cate, Cromhoff, Jannink, Jansen, Jordaan, Ter Kuile, Scholten, enz. Doordat sommigen elders gingen investeren

kwamen zij in aanraking met andere elites en ontstonden nieuwe familiebanden. Als een van de eersten verliet de familie Blijdenstein de streek. Telgen van deze familie behoorden tot de oprichters van de Twentse Bank die later is opgenomen in de ABN. De familie handhaafde wel haar belangen in de textielindustrie. Eenzelfde ontwikkeling zien we bij bv de families Van Heek en Ter Kuile. Weer anderen konden de bakens niet snel genoeg verzetten en gingen ten onder met de ondergang van de textielindustrie.

Deze ontwikkeling van plaatselijke naar landelijke elite vindt zijn weerslag in de huwelijksbanden. Tot voor kort had de familie Van Heek geen banden met de adel die al langer landelijk opereerde. Maar de in 1938 geboren drs J.W.C.van Heek is gehuwd met een baronesse Van Vöerst van Lynden. Zijn zuster is getrouwd met jhr D.R. Hooft Graafland, directeur van Bank Mees & Hope die ook voorzitter is van de commissie van aandeelhouders van de Kon. Gebr. Van Heek & Zonen. De plaatselijke elite blijkt langzaam over te gaan in een landelijke. (J.W.C.van Heek is op 11-6-80 om het leven gekomen)

Dergelijke families staan in het Blauwe Boekje. De nieuwste families ontbreken nog omdat ze te weinig banden hebben met de oude landelijke elite. Zij zijn van iets minder belang omdat het toch gaat om de Familie. Om tot de Familie te behoren is het niet voldoende alleen kapitaal te bezitten maar moet men ook familiebanden hebben met verschillende andere elitefamilies.

Ruweg kan men zeggen dat het Rode Boekje families bevat die al meer dan een eeuw tot de vooraanstaanden behoren en dat het Blauwe Boekje de jongere families bevat die pas een jaar of vijftig vooraanstaand zijn. Maar de ouderdom van een familie zegt weinig over de belangrijkheid. Een rijke jonge familie als Fentener van Vlissingen is zeer belangrijk.

DE OVERIGEN

Niet alle leden van de financieel-economische elite staan in het Rode of Blauwe Boekje. Sommige niet-opgenomen families zijn ook belangrijk in het economische leven. Aan de hand van een aantal voorbeelden zal duidelijk worden waarom bepaalde personen die niet tot de eerste drie groepen behoren, toch opgenomen zijn op de lijst van de top-200.

A. JISKOOT

A. Jiskoot is lid van de Raad van Bestuur van de AMRO-bank en voorzitter van de Bank Pierson, Heldring & Pierson. Verder is

hij commissaris van BAM-holding, Canadian Pacific, Deli-maatschappij, Elsevier, Heineken, Hudig-Langeveldt, KNP, ODS, Wessanen en enkele buitenlandse banken en beleggingsmaatschappijen. Bovendien is hij penningmeester van het Rode Kruis. Een vooraanstaand en drukbezet man die niet voorkomt in het Blauwe Boekje maar toch behoort tot de top-200.

Zijn eigen familie behoort tot de kleine handelslieden en de naam komt voor in de middelgrote tabakshandel Oscar Rothe & Jiskoot NV waarvan hij president-commissaris is. Zijn vader was getrouwd met een telg uit het vooraanstaande bankiersgeslacht Pierson waardoor de familie doordrong tot de elitefamilie. De band met de Familie wordt versterkt doordat andere Jiskoots getrouwd zijn met telgen van de familie Van Beuningen en de adellijke families Elias en Van Vierssen Trip.

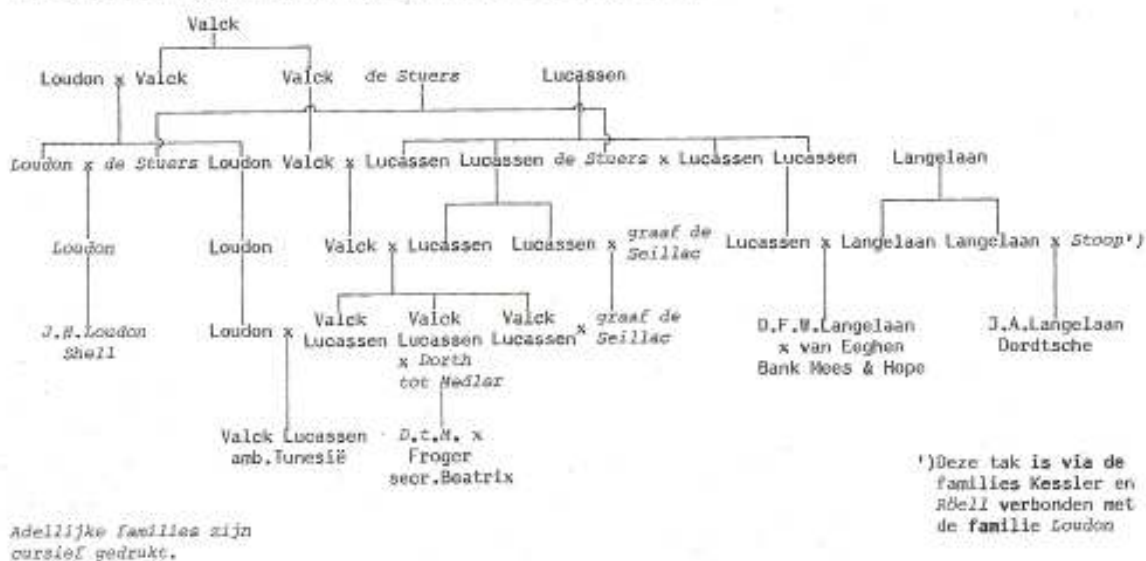
De familie Jiskoot kon voor het huwelijk met de Piersons beschouwd worden als een kleine kapitalist. Er was enig kapitaal aanwezig zodat men zich kon bewegen in de kringen van de elite. De kleine kapitalisten die voor extra kapitaal afhankelijk zijn van de Familie spiegelen zich vaak aan het gedrag van de top zodat zij na een huwelijk gemakkelijk in de Familie opgenomen kunnen worden. Men kan de klasse van kleine kapitalisten beschouwen als een rekruteringsbasis voor de Familie.

D. F. W LANGELAAN

D.F.W. Langelaan is directeur van Bank Mees & Hope, directeur van de Nederlandse Participatiemaatschappij, directeur van Amsterdam Rubber en commissaris van Furness, BF Goodrich Europe, Holdoh, Kluwer en nog een aantal ondernemingen. Ook zijn familie komt niet in het Blauwe Boekje voor en ook hij behoort tot de top-200.

Zijn vader behoort tot een andere groep waaruit de Familie nieuwe leden rekruteert, de hogere intellectuelen. Hij was hoogleraar in de medicijnen en trouwde met een lid van de familie Lucassen. Volgens het zesde familieschema is deze familie via de familie Valck verwant met de Loudons. Deze drie families zijn allen rijk geworden in de Indische suikerindustrie en behoren nog steeds tot de Familie. Verschillende familieleden hebben hoge posten als de voormalige ambassadeur in Tunesië, T.F. Valck Lucassen en H.R.R.V. Froger, zoon van de ambassadeur van Zuid-Afrika en secretaris van koningin Beatrix, is met de Familie verbonden via de adellijke familie Van Oorth tot Medler.

Familieschema VI. Verbindingen tussen de families Langelaan, Valck, Lucassen en Loudon.

Een neef van D.F.W. Langelaan zijn we al tegengekomen als lid van de Raad van Bestuur van de Dordtsche Petroleum Industrie-Maatschappij. Hij is een afstammeling van de oliefamilie Stoop. Zij zijn via de oliefamilie Kessler en de familie Röell verbonden met de Loudons. Het familieschema laat maar een heel klein stukje zien van de Familie in de huidige tijd waar de verwevenheid vrijwel net zo groot is als in de tijd van Willem Munter.

DE FAMILIE BRENNINKMEYER

Deze familie is eigenaar van C & A dat met een omzet van ongeveer 10 miljard gulden de achtste plaats inneemt op de lijst van Europese detailhandelsondernemingen. Zij staan een beetje apart van andere families omdat er zijn vrijwel geen banden zijn met de Familie. De Brenninkmeyers zijn streng katholiek en behoren pas kort tot de rijken. Via de textielfamilie Feitz bestaan een paar banden met de families Houben, Dreesmann en De Flines.

De familie Brenninkmeyer is zeer gesloten maar verschilt in haar gedragingen niet erg van de Familie. Zij is wat ouderwets en gedraagt zich als de adel van honderd jaar geleden. Zeer regelmatig komt de familie bijeen onder leiding van de oudste Brenninkmeyer. Eerst vonden deze bijeenkomsten plaats in het Duitse Mettingen, waar de Brenninkmeyers oorspronkelijk vandaan komen, maar tegenwoordig komt men in Londen bijeen. De familie lijkt wat meer in de openbaarheid te treden wat ook afgeleid zou kunnen worden uit het feit dat G. Brenninkmeyer voorzitter is van de Academische Raad, een functie die niets te maken heeft

met het detailhandelsvak. Ondanks het ontbreken van banden met de Familie behoren vertegenwoordigers van deze familie toch tot de top-200 omdat zij zeer kapitaalkrchtig is.

DE FAMILIES VROOM EN DREESMANN

Deze twee families vormen door onderlinge banden één familie. A.C.R. Dreesmann is voorzitter en R.J.P. Vroom vice-voorzitter van de Raad van Bestuur van V & D waarin we nog twee familieleden aantreffen (A.G.J.M. Dreesmann en F.A.R. Barge). De familie is vrij nieuw maar heeft al meer banden met de Familie zoals door de adellijke families Van Hövell tot Westerflieer, Leyssius en Van Reigersberg Versluis en met een niet-adellijke tak van de familie Van Rijckevorsel. Dat zij opgenomen zijn in de kleine kring van de Familie blijkt onder meer uit het feit dat A.C.R. Dreesmann samen met A. Jiskoot in de Raad van Commissarissen zit van de toch niet onbelangrijke firma Oscar Rothe & Jiskoot N.V.

A. H. HEINEKEN

De voorzitter van de Raad van Bestuur van het Heineken-concern die ook commissaris is van Thyssen-Bornemisza, de ABN, Heybroek en BOZ staat ook op de top-200. Hij komt niet in het Blauwe Boekje voor omdat zijn vader zou zijn voortgekomen uit een buitenechtelijke verbinding van de vrouw van grootvader Heineken. De familie is bovendien vrij klein zodat de kansen om banden met de Familie aan te gaan ook klein zijn. Kapitaal is bij A.H. Heineken voldoende aanwezig en zijn ingewerktheid in de Familie rechtvaardigt een plaats op de top-200.

DIVERSEN

Diverse andere personen lijken ook thuis te horen op de top-200 maar een nader onderzoek is nog noodzakelijk. Ik noem hier H.M. van Mourik Broekman, J. Kraayeveld van Hemert en vertegenwoordigers van families als Estourgie, Van der Grinten en Van Puyenbroek. Zij zijn opgenomen in de groep Overigen, die zeker nog aangevuld dient te worden met anderen. Zoals reeds gezegd vormt de Familie en de top-200 een dynamisch geheel zodat het door voortdurende veranderingen niet precies is vast te stellen wie wel en wie niet tot de Familie behoort. Maar het grootste deel van de in dit werk opgenomen personen en families behoort tot de Familie, tot de machtigste groep van ons land.

WIE BEHOREN NIET TOT DE ELITEFAMILIE?

De macht van de Familie wordt uitgeoefend door personen. Om

voor te komen op de lijst van de top-200 moet men voldoen aan de volgende voorwaarden :

- De persoon moet kunnen beschikken over grote kapitalen. Die kapitalen kunnen hemzelf toebehoren of het beheer er over kan hem zijn toevertrouwd.
- De persoon, moet een vooraanstaande positie innemen in het maatschappelijke leven zodat hij daadwerkelijk invloed kan uitoefenen en maatregelen kan nemen.
- De persoon moet beschikken over een aantal familieleden die ook behoren tot de elitefamilie en een aantal die voorkomen op de top-200.

Dit zijn geen absolute voorwaarden want de kapitaalkracht van de familie Brenninkmeyer maakt het minder noodzakelijk dat zij voldoet aan het laatste punt.

Omdat de Familie dynamisch is zal er steeds een randgroep zijn waar men oude families aantreft die langzamerhand uit de Familie verdwijnen en nieuwe families die opklimmen. De scheiding tussen de top-200 en de rest van de leidende klasse is niet zo scherp. Dat geldt overigens niet voor echte kapitaalfamilies als de Loudons, de Van Beuningens, de Philipsen of de Fenteners van Vlissingen. Zij onderscheiden zich van de rest van de leidende klasse. Aan de rand van de top-200 zijn personen aanwezig die zich niet zo onderscheiden van anderen aan de bovenrand van het overige deel van de leidende klasse.

Een aantal voorbeelden kan duidelijk maken, waarom bepaalde personen niet opgenomen zijn op de top-200 hoewel ze wel tot de leidende klasse behoren.

Kleine kapitalisten

De familie Van Doorne

Het DAF-concern is een belangrijke industrie, maar de kapitaalkracht van de familie is niet zo groot. Bovendien zijn er weinig banden met de Familie. Mogelijk is dat de reden dat het concern voor een groot deel is verkocht aan de Zweedse VOLVO. Andere Nederlandse ondernemingen die ook in moeilijkheden verkeerden werden en worden nog steeds beheerd door vertegenwoordigers van de Familie zoals bv het Fokkerconcern na de mislukte fusie met een Duitse partner, Hoogovens of AKZO.

Albert Heyn

Grootvader Heyn was een klein kruideniertje en Albert bezit nu een grote onderneming. Ook hier ontbreken familiebanden. Men kan zich afvragen waar een klein kruideniertje het kapitaal vandaan

haalt om zo snel te groeien en of anderen daarom niet een vinger in de pap hebben. Zo heeft het AH-concern 32 supermarkten gehuurd van Rodamco voor een jaarhuur van f 1.330.000,-. In de Raad van Commissarissen van dat concern vindt men het elitelid H.J.E. van Beuningen.

In meer snel opkomende bedrijven zorgen grote ondernemingen voor de financiering. Er zijn sterke geruchten dat Philips een groot deel van de elektrotechnische (groot)handel financiert met risicodragend kapitaal. Op den duur kunnen die nieuwe families die het sterkst groeien tot de Familie gaan behoren.

C. Verolme

Verolme was groot geworden in de staal en de scheepsbouw maar toen in de tang genomen door het grootkapitaal (het latere RSV-concern en de Hoogovens). De juiste toedracht is niet bekend maar dat Verolme niet tot de Familie behoort zal zeker een rol hebben gespeeld.

Andere kapitalisten

Ik noem hier vrij willekeurig enkele namen. Bendien (Pokon), de Groot (Groottint), Van Haren (schoenen), Henrix (veevoeder), Jamin (snoep), Melchior (SHV-bouw en paarden), Onderdijk (olie, Transol), Orlow (tabak, Rothmans), Prins (Prins-Dokkum), Teekens (Vleeschmeesters), Zwolsman (projektontwikkeling) enz.

Vaak zijn zij kapitaalkrchtig maar door gebrek aan familiecontacten hebben zij buiten hun eigen sector zo goed als geen invloed.

Aanhangers van de joodse godsdienst

Godsdienst was vroeger een belangrijke factor maar tegenwoordig vinden er veel gemengde huwelijken plaats. Joden zijn altijd buitengesloten geweest en zijn dat nog steeds. Er zijn vrijwel geen adellijke joodse families en ook in het Blauwe Boekje vindt men weinig joodse families. Deze discriminatie door de top van de maatschappij kan een van de redenen zijn van de discriminatie van de joden door de rest van de bevolking. De top legt immers haar waarden op aan de rest van de bevolking. Discriminatie - ook van andere bevolkingsgroepen - kan waarschijnlijk alleen dan verdwijnen als de leidende maatschappelijke groepen niet meer discrimineren. En de hoogste leidende groep in onze maatschappij is de Familie. Het staat vast dat deze groep op een grove manier discrimineert en er op uit is om de blanke maatschappij te handhaven.

De isolatie wordt ook veroorzaakt door het idee het uitverkoren volk te zijn waardoor het belang van Joden op een hogere plaats staat dan het belang van landgenoten. Joden hebben onderling vrij veel verbindingen - ook met buitenlandse joodse families - en zijn vrij kapitaalkrachtig zodat men zou kunnen spreken van een aparte joodse Familie. Ten opzichte van de Nederlandse Familie zijn zij echter ondergeschikt en men vindt op de top-200 vrijwel geen joodse namen.

Alleen de familie Slavenburg is opgenomen maar daarvan is mij niet bekend of zij inderdaad nog de joodse godsdienst aanhangen. Bovendien begint deze familie zich te mengen met niet-joodse families en is hun bank een fusie aangegaan met het kapitaal van de vooraanstaande familie Van Eeghen. Enige joodse familienamen zijn: May, Van Leer, Asscher, Abraham, Lap, Caransa enz. De laatsten zijn nieuwkomers en onbelangrijk ten opzichte van de joodse Familie.

Technocraten

Technocraten hebben geen kapitaal of belangrijke familieleden. Doordat zij verkeren in het elitemilieau kunnen zij wel huwelijken met de elite aangaan zodat hun kinderen kans hebben om tot de Familie te gaan behoren. Door hun eigen verdiensten en hun topposities in het bedrijfsleven kunnen zij kapitaal verzamelen zodat zij na een goed huwelijk toch opgenomen kunnen worden in de Familie. Een aantal namen zijn Van der Brink, Van Campen, Böttcher, Fibbe, de Bruyne, Kuin, Rathenau, Hartong, Oort, enz. Zij hebben een grote macht zolang zij zich conformeren aan de wensen van de Familie inzake het streven naar het behoud en de uitbreiding van het Familiekapitaal.

Hun machtsbasis is hun kennis en kunde maar zij kunnen door de top vervangen worden door anderen terwijl zij de top niet kunnen vervangen door een andere top.

Kennis en kunde is bij veel mensen aanwezig en grote kapitalen maar bij enkelen. Kapitaalbezitters zijn daarom machtiger dan technocraten.

Sommige van de grootste concerns hebben in hun topleiding vrijwel alleen technocraten. In de leiding van de Koninklijke Shell vindt men geen leden van de Familie. Wel op iets lager niveau. Jonkheer mr W.J. Snouck Hurgronje is directeur van Shell-financieringen. En houdstermaatschappijen, waar kapitaal en dus macht geconcentreerd is, worden vaak geleid door vertegenwoordigers van de Familie, zoals blijkt uit het voorbeeld van de Dordtsche.

Politici

Ook politici beschikken net als technocraten niet over kapitaal noch over een goede familie. Net als technocraten kunnen beschikken over kennis en kunde hebben politici een zekere onafhankelijke machtsbasis in hun kiezers. Hoewel verkiezingen voor een groot deel manipuleerbaar zijn en de macht van de partijen verstard is in een klein aantal handen zodat de positie van de leiders niet al te wankel is, zijn zij toch voor een deel afhankelijk van verkiezingen.

Kiezers hebben weinig invloed op het beleid. Verkiezingen maken politici onzeker ten aanzien van de continuïteit van hun macht die voor een groot deel ligt in de mogelijkheid om tot de regering te behoren. Door het ontbreken van een van anderen onafhankelijke machtsbasis zijn politieke krachten in een nadelige positie ten opzichte van de Familie. Ook hier geldt dat leden van de Familie in de politiek kunnen gaan maar dat leden van politieke groepen niet kunnen doordringen tot de Familie. Men zal dan ook weinig politici aantreffen op de top-200. Degene die er wel opstaat dankt zijn plaats aan het feit, dat hij politieke macht verbindt aan het behoren tot de Familie. Ik noem hier het Eerste Kamerlid jhr G.O.J. van Tets en minister jhr P.A.C. Beelaerts van Blokland.

De invloed van politici beperkt zich tot het invullen van het kader dat bepaald wordt door de financieel-economische elite. De grote lijn in de politiek wordt door die macht bepaald. Aan het oplossen van het probleem van de 15.000.000 stervende kinderen per jaar kunnen politici weinig doen. Ook oorlogen worden gevoerd om economische belangen, om het belang van de bezittende klasse. Willen zij hun beperkte macht houden dan moeten politici het belang van het eigen land (de eigen kiezer) of hoogstens van de eigen landengroep (West-Europa, de kapitalistische rijke wereld) vooropstellen.

Keer op keer worden politici gebruikt om de belangen van de elitefamilie te vertalen en te verkopen aan de rest van de bevolking. Een speciale rol daarbij vervullen diegenen die door hun politieke loopbaan een functie in het bedrijfsleven hebben verkregen, zoals Biesheuvel, Boersma, Duisenberg, Hofstra, Lansink, Lardinois, Van Leeuwen, Lieftinck, De Pous, Schmelzer, Udink, Witteveen of Zijlstra. Daarbij maakt het niet uit of men in zijn politieke loopbaan tot links of tot rechts behoorde. Deze begrippen draaien alleen de bevolking een rad voor ogen te draaien. De top-200 let er op of iemand bruikbaar is voor de belangen van de Familie.

Maar hun politieke macht gaat niet buiten het kader van de kapitalistische maatschappij om. Omdat politici makkelijk overstappen van politiek naar bedrijfsleven streeft de politiek en het bedrijfsleven eenzelfde doel na, het handhaven van de bestaande toestand wat betekent het handhaven van de ellende en de ongelijkheid in de wereld.

Ambtenaren en vakbondsleiders

Hoewel het soms anders lijkt zijn ambtenaren ondergeschikt aan politici zodat deze groep minder machtig is. Zij hebben geen eigen onafhankelijke machtsbasis. Overigens vindt men bij de ambtenaren op belangrijke posten ook vertegenwoordigers van de Familie die gegevens zouden kunnen doorgeven aan de top-200, zoals de voormalige ambassadeur in de Verenigde Staten, R.B. baron van Lynden.

Vakbondsleiders hebben net als politici een zekere eigen machtsbasis maar deze is zwak omdat vakbondsleden alleen soms actie willen voeren. In de meeste gevallen treden vakbondsleiders bij arbeidsconflicten verzoenend op en zijn zij net als politici voorstanders van het handhaven van de bestaande toestand. Hun eisen gaan nooit verder dan het kortzichtige eigenbelang (hoger loon, kortere werktijd, enz.) en tasten de grondslagen van de maatschappij niet aan.

Vakbonden zijn net als grote politieke partijen gedwongen een middenkoers te varen om hun organisatie in stand te houden. Zij treden op tegen groepen die van deze middenkoers afwijken. Een gevaar voor het voortbestaan van het kapitalistische systeem kan men deze mensen ook niet noemen.

Al deze groepen hebben een zekere macht en bezitten op het niveau waar zij verkeren eigen elites die ondergeschikt zijn aan de top-elite. Zij hebben noch een groot kapitaal noch goede familiebanden. Sommigen beschikken over een onafhankelijke maar onzekere machtsbasis.

Allen proberen de bestaande toestand te handhaven en proberen de gebruiken, de vormen en de ideeën van de top over te nemen. Hoe hoger ze opklimmen in de maatschappij des te verder verwijderd ze raken van de bevolking. In ieder geval hebben alle leden van de leidende klasse een hogere welvaart dan diegenen die door hen geleid worden. Het is hun eigen belang om deze ongelijke verhoudingen te handhaven. Wil men de bestaande toestand veranderen dan zal men niet alleen de topelite maar ook de lagere elites moeten aantasten.

DE TOP-200

In 1602 werd in Amsterdam de Verenigde Oost-Indische Compagnie opgericht, de eerste Naamloze Vennootschap ter wereld. Verschillende families brachten daarin hun kapitaal bijeen om met een grotere kapitaalkracht dan zij als enkelingen konden opbrengen te streven naar grotere winsten.

De kapitaalverschaffers hielden de controle in eigen hand door familieleden te benoemen als directeur van de V.O.C. Op lagere plaatsen werden technici aangetrokken zoals schippers die de schepen naar de Oost leidden en er voor zorgden dat zij volbeladen terugkwamen. Daarmee konden deze technocraten veel verdienen maar het leeuwendeel van de winst was voor de kapitaalbezitters, voor de eigenaars.

Om deze winsten te behalen was alles geoorloofd, de toestand van de bemanning was van ondergeschikt belang evenals het feit of er oorlogen moesten worden gevoerd of de plaatselijke bevolking uitgeroeid of geknecht. Voorop stond het belang van het (Nederlandse) kapitaal.

De huidige elitefamilie kan men beschouwen als een soort Naamloze Vennootschap. Sommige vertegenwoordigers van de Familie hebben functies waar zij het gebruik van het Familiekapitaal kunnen controleren. Zij letten er op dat de continuïteit en de uitbreiding van het kapitaal altijd op de eerste plaats komt. Alle andere maatschappelijke krachten worden aan dit beginsel ondergeschikt gemaakt. Verzet men zich hiertegen, dan kan er net als in de tijd van de V.O.C. een oorlog worden ontketend tegen dwarsliggende krachten.

Er zijn maar weinig personen nodig om de algemene lijn van de Familie te propageren. De hele maatschappij is er van doordrongen dat er winst gemaakt moet worden - of men zich nu links of rechts noemt. Dit idee wordt in stand gehouden door een tussenlaag die in verhouding tot de rest van de bevolking uitstekend betaald wordt en de hoop kan hebben ooit op te klimmen naar de topelite. Deze maatschappelijke mechanismes vallen buiten de opzet van deze studie die zich ten doel stelt de top-200 van ons land aan te wijzen. Deze top-200 vertegenwoordigt aantoonbaar de macht van de Familie en haar kapitaal in onze maatschappij.

De groep is niet machtig maar zij handhaaft ook het algemene kader van onze maatschappelijke ordening. Bij de invulling van dit kader is ze slechts een van de machten. Hoe minder de

maatregelen een directe invloed uitoefenen op de economie des te minder heeft de top-200 of de Familie invloed op de besluitvorming. De verandering in de abortuswetgeving is nauwelijks onderhevig aan Familie-invloeden in tegenstelling tot beslissingen over investeringen.

Over de top-200 zijn nog enkele zijdelingse opmerkingen te maken

1. DE FUNCTIE.

In het algemeen zal iemand van de top-200 een vooraanstaande positie innemen bij een of meer (grote) bedrijven. Maar ook personen met andere functies komen voor, zoals de ambassadeur van België, J.H.O. Insinger, de politicus jhr P.A.C. Beelaerts van Blokland, jhr D.A.W. van Tets die een vooraanstaande positie heeft in verband met het grondbezit, jhr H. de Jonge van Ellemeet die goed is ingewerkt in militaire kringen, F.L.S.F. baron van Tuyl van Serooskerken die hoge posities heeft bij de adelsverenigingen, W.J. Geertsema commissaris van de koningin in Gelderland, J.J.L. baron van Lynden die een belangrijke plaats inneemt bij het Koninklijk Huis. Al deze personen behoren tot oude en rijke families.

Bovendien staan er verschillende personen op de lijst die gepensioneerd zijn maar die in de tweede helft van de zeventiger jaren nog belangrijke functies bezaten zoals jhr E.W. Röell. De lijst is aan veranderingen onderhevig zodat het niet mogelijk is de meest recente stand van zaken te geven. Er kunnen zelfs personen op staan die al overleden zijn, hoewel geprobeerd is de nieuwste gegevens te verwerken.

2. DE LEEFTIJD.

De meeste personen op de lijst zijn ouder dan 50 jaar. Ook een lid van de top moet de nodige ervaring hebben opgedaan in het bedrijfsleven om de belangen van de Familie te behartigen. Bovendien breiden contacten met de Familie zich bij het ouder worden uit zodat hij makkelijker van meer mensen noodzakelijke gegevens kan verkrijgen. Van enige zeer rijke families zijn jongeren opgenomen zoals een paar Loudons, J.W. van Beuningen, J.W.C. van Heek of M.G. van Lanschot. De macht van zo'n jongere wordt geïllustreerd aan de hand van een foto van de Raad van Bestuur van Philips in het jaarverslag van 1978. Rond een tafel zijn tien nette deftige oudere heren aanwezig en ook de "snotneus" Frans Otten. Maar mr F.F. Otten is wel de kleinzoon van A.F. Philips, een van de oprichters en vele jaren de leider van het Philips-concern.

3. HET GESLACHT.

De kapitalistische maatschappij kent niet alleen een scheiding

tussen armen en rijken maar ook een tussen vrouwen en mannen. Het is een mannenmaatschappij en op de top-200 vindt men slechts één vrouw, mevrouw M.L.A. Delprat-Labouchere, een telg uit een oud bankiersgeslacht. Achter de schermen hebben wellicht nog enige andere vrouwen invloed maar zij zijn niet opgenomen omdat een lid van de top-200 een vooraanstaande positie moet hebben in het maatschappelijke leven en daaraan voldoende de meeste vrouwen niet.

Op de hieronder volgende lijst vindt men eerst de achternaam van de opgenomen persoon, vervolgens de adellijke titel (alleen voor groep 2), zijn voorletters en zijn geboortejaar. Daarachter vindt men sommige van de bedrijven of instellingen waar hij een vooraanstaande positie bekleedde aan het eind van de jaren zeventig. De lijst is alfabetisch en verdeeld in de hierboven genoemde vier groepen. De lijst zegt niets over de grootte van de macht van deze personen. Allen doen hun werk als vertegenwoordigers van de Familie maar H.J.E. van Beuningen zal wel belangrijker zijn dan zijn achterneef J.W. van Beuningen die 18 jaar jonger is.

De lijst is geen absolute waarheid. Sommigen zullen onterecht wel en anderen zullen onterecht niet zijn opgenomen. Nader onderzoek kan dit verbeteren maar het is niet de opzet geweest een zo nauwkeurig mogelijke lijst van de top-200 op te stellen. Het doel was om inzicht te krijgen in de machtsverhoudingen om daarna te bezien of er mogelijkheden zijn voor de machtelozen om de machtigen, de Familie, haar macht te ontnemen om tot een maatschappij te komen waar minder honger, oorlog en ellende bestaat.

Om zo'n maatschappij te verkrijgen is het niet voldoende alleen te studeren op de machtsverhoudingen en die te publiceren. Dan moet men ook met gerichte acties een aanval doen op de verstarde elitaire maatschappijstructuur door machtige personen onder druk te zetten.

De tekens + en ++ voor de namen van de personen die voorkomen op de lijst van de top-200 worden gebruikt in het afsluitende hoofdstuk over de dubbele Familiecirkel van jonkheer John Hugo Loudon.

DE TOP-200

TWEEHONDERD ZEVEN EN TWINTIG PERSONEN

	Groep 1. De Koninklijke Familie		Hiervan zijn geen vertegenwoordigers opgenomen.
--	--	--	---

Groep 2. De Adel			
++	v. Andringa de Kempenaer, jhr W	1910	ABN, Goudsche Verz., Johan Enschedé, KNAC
	v. Asbeck, bar HJ	1924	Secr. Beatrix, Rode Kruis
++	v. Asch van Wijck, jhr HMJ	1929	Soc. Gén. Ned., Prins Bernhard Stichting
++	jhr LHMJ	1928	Insinger & Co, KNSM
++	de Beaufort, jhr JF	1922	Kraayenhagen & Co, Effectenbeurs
++	jhr JM	1912	Hollandsche Huis, Gero
++	jhr WH	1910	Ver. Het Grondbezit, dijkgraaf
++	jhr WH	1925	Rentmeester, Grondkamer, watergraaf
+	Beelaerts van Blokland, jhr PAC	1932	Westl/Utrecht, minister
++	Den Beer Portugael, jhr JL	1941	Schlenker & Bicker Caarten ass
++	Jhr L	1939	Idem, v. Overzee & Co
+	Bentinck, bar CA	1907	Nat. Inv. Bank, Stad R'dam, Adelsvereniging
++	bar SP	1909	Monumentenraad, Kastelenstich.
	v. Boetzelaer, bar CG	1921	Hagelunie, Klaverblad, rentmeester
	v.d. Borch v. Verwolde, bar APRC	1921	Boomkweker, pachtkamer, kastelenstichting
++	v.d. Bosch gr JHO	1906	Ned. Bank, Nat. Inv. Bank, Alb. de Bary
++	Bosch v. Rosenthal, rid LHNFM	1921	Dijkgraf, nertsfokker, houtvester
	Bosch v. Drakenstein, jhr MAMG	1912	Ver. Grondbezit, bosschap, Jachtraad
	De Brauw, jhr ML	1925	Nat. Ned, Berenschot, Grondbezit, minister
++	jhr PJW	1912	Nassau verz, Deken adv, rechter
++	jhr WM	1917	Spaarb. Den Haag, Verz. Kamer
	Collot d'Escury bar H	1924	Holl. Verz. Soc., InternMüll, rechter
++	bar KJA	1933	Zeel. Verz. Rentmeester kroondomein
++	v. Dedem, bar W	1929	SHV, Spaarb. A'dam
	v.v. Does de Bye, jhr AP	1921	Unitas, Belegg. Raad
	v. Dorth tot Medler, bar RE	1911	Landeconoom
++	Elias, jhr CA	1928	Vlaer & CO, v. Oldenborgh & Co
	v.d. Feltz, bar GW	1931	V. Lanschot, Delta Lloyd, Dordtsche
++	v. Geen, jhr AJ	1920	Rentmeester, pachtkamer, Kastelenstichting
+	Gevers, bar. WJG	1911	Amb. Hof v. St James, Londen
+	De Graeff, jhr DC	1905	ABN, Adamse belegg, Deli, HBG, V. Nelle
++	Greven, jhr JC	1914	RABO, Porceleine Fles
++	Groeninx v. Zoelen, jhr FWE	1924	Beleggingsconsulent
++	Hooft Graafland, jhr DR	1939	Mees & Hope, Van Heek text.
	v. Hövell tot Westerfl, bar ZOHM	1942	AMRO
	Huyssen v. Kattendijke, rid H	1915	Intern Handels en Diamantbank
++	De Jonge v. Ellemet, jhr H	1916	Kap ter Zee, militaire comm.
++	Krayenhoff, jhr G.	1922	Ned. Bank, Bankraad, AKZO, Rode Kruis
++	Laman Trip, jhr RE	1905	Philips, NKF, Ned. Fabrikaat
	v. Lennep, jhr E	1905	Secr-gen OESO, IMF
++	jhr JPA	1903	Spaarb. A'dam, Nach & DudokvH
	jhr MF	1915	Slavenb., KNSM, NSU, RSV, NDU,

++	v. Lidth de Jeude, jhr CC	1909	Adam Rubber
+	Loudon jhr AA	1936	Insp-gen landm. Raad v. Beroep
+	jhr FJ	1938	AKZO, Hooovens
+	jhr FW	1937	PHP, Ned-Am Instituut
+	jhr GE	1942	Rentmeester
+	jhr J	1936	AMRO
+	jhr JH	1906	Rothschild, SHV, Heineken
	v. Lynden, bar CDA	1915	Shell, Chase Manh. Ford,
+	gr JCE	1912	Hoogovens
++	bar JJL	1913	Mees & Hope
+	bar RB	1912	Bosexploitant
++	v. Lynden v. Sandenburg gr. CTE	1905	Functies rond Kon. Huis
	Martini Buys, jhr PHA	1913	Ambassadeur Ver. Staten
	v. Meeuwen, jhr LEAJ	1924	Ned. Bank, Bank Ned. Gem, SHV,
++	Nahuys, jhr PHG	1917	Heidemij, Heineken, SER, AMRO,
	v. Nispen t. Pannerden, jhr OFAH	1907	Elsevier
	Op ten Noort, jhr J	1916	Vd Hoop & Co, Ver. Eff.handel
	Quarles v. Ufford, jhr HP	1936	Ned. Bank, v. Puyenbroek text.
	jhr IEB	1924	Scheepshypbank, v./ Marle, v.
++	jhr P	1914	Vugt Ass.
	Reuchlin, jhr H	1906	RABO, AMEV
++	jhr JJDP	1907	NW-hypbank, Spaarb, Verz mijen
+	v. Riemsdijk, jhr HAC	1911	PHP, Amro-Pierson Fund,
+	Röell, jhr EW	1908	Broekmans B.
++	jhr T	1936	Unilever
++	Rutgers v. Rozenburg, jhr LM	1912	PHP, Amro-Pierson Fund,VRG
++	Schimmelpenninck vd. Oye, bar CJ	1906	Broekman B., Goudsche verz.,
+	Schorer, jhr TAJW	1909	van Schuppen
++	Sickinghe, jhr FOJ	1926	AMRO, HAL
++	Sirtema v. Grovestins, bar JGA	1925	Nat. Ned., Teil/Utrecht
	Six, jhr J	1919	AMRO, Philips
+	Snouck Hurgronje, jhr WJ	1916	Mees & Hope, Adamse belegg,NSU
++	Snouckaert v. Scauburg bar RC	1923	Ned Lloyd, thesaur. Juliana
	bar WE	1925	Leaseco
+	Steengracht v Oostcapelle jhr JW	1927	Spaarb A'dam, Grondkamer
	Sweerts de Landas Wyborgh,	1909	Westl/Utr, Jonas & Krusem.,
	bar AJA	1928	Adam Rubber
	v. Sytzema, bar MPD	1928	Zeeuwse Verz, 1e Kamer
	Teding v. Berkhout, jhr JPE	1938	AMRO, Ned. Bank, AGO, VMF,
+	v. Tets, jhr DAW	1917	Eur. Comm. Trust
+	jhr GOJ	1924	ABN, Mees & Hope, OBAM, NPM,
++	v. Tuyll v Serooskerken bar FLSF	1911	Dordsche, Unifonds, EUPIC,
+	v Tuyll v. Serooskerken bar FWW	1911	thesaur. Beatrix
++	bar HGI	1917	Vastgoedbel., v. Houten, TROS
			Shell, Ned. Golf Fed.
			Adm & Trustkant., Furnée,
			Pierson Trust
			VZVZ verz, v.Nelle., Banque de
			Paris
			Hoogheemraad
			Stad Rotterdam, v. Marle verz.
			Landbouwer, duikgraaf
			Hudig-Langeveldt verz.
			Ver. Gorndbezit, Reassur.
			Groep, Grondcommissies
			Unilever pensioenen, 1e Kamer
			Adelsorden, Rode Kruis,
			Bijbelgenootschap
			Barclays Kol&Co, Landry&vTill
			Wesl?Utrecht, Bank Ned. Gem,

++		bar SJ	1905	Monumentenraad
++		bar WRA	1914	Kas Ass., Raad van State
	v. Valkenburg, jhr CC		1910	Intendant Drakenstein
+	v. Verschuer, bar OWA		1927	Hudig-Langeveldt, vdHoopOffers Monumentenraad, Adelsver.
	de Vos v. Steenwijk, bar C		1919	RABO, v. Lanschot, Jachtraad, Raad van State
+	v. Vredenburg, jhr HFLK		1905	Unitas, Eur.Inv. Bank, Bank van Handel en S
++	v. Wassenaer, bar AJO		1930	Ambass. EGKS, Italië
++	v. Weede, jhr SG		1914	Hoogheemraad, hoofdingeland, rechter
++	Westpalm v Hoorn v Burgh, jhr NJ		1916	NPM, A'dam bel, Delta Lloyd, Nedlloyd, Centr Trust Compag, NSU
	Wittert v. Hoogland, jhr OAEEL		1909	Nat. Ned., Tiel/Utr., Rotary AMRO, BPM, Heineken, Bürm-Tett
Groep 3. Het Patriciaat				
++	André de la Porte, C		1904	AMRO
++	Beels, T		1930	Mees & Hope, A'dams bel., Converto, Holl. Fund
++	v. Beuningen, HA		1910	Unitas, SHV
++		HJE	1920	PHP, Unitas, Robeco, Rolinco, Rorento, AMEV, Pakhoped, Smit, Jagersver.
+		JW	1938	Smit
++		WF	1939	Mees & Hope
	Beyen, KH		1924	AMRO, Ver. Glas, staatssecret.
	Blaisse, PA		1911	AMRO, Ennia, Elsevier, Wereldhaven, Verto
		WB	1923	Unilever
++	Blijdenstein, WJH		1904	ABN
++	Briët, LAE		1922	Slavenb., Bps Kalis
	ten Cate, E			Nijverdal ten Cate
++	Delprat-Labouchere, MLA		1936	ABN
	v. Dorp, WA		1913	ABN, Naarden, Ver, Glas
+	Doude v. Troostwijk, FA		1923	Tjeenk @ Co, Effectenbeurs
++	Dutilh, HN		1912	Slavenb., AGO, Nassauverz.
++	v. Dijk v 't Velde, JGC		1920	Thesaurier Bernhard
++	v. Eeghen, C		1924	Slavenb., Amas, Eng-Holl.bel.
	Enschedé, DJ		1923	Joh. Enschedé, VRG
	v. Everdingen, HG		1906	ABN, Nat. Ned., KLM, Nat. Inv. Bank
++	Fabius, CPC		1917	Mees & Hope, Calvé
++		K	1908	Spaarb. Utrecht, rechter
++	Fentener v. Vlissingen, FH		1906	AMRO, Unitas, SHV
++		FH	1933	SHV
		JA	1939	P HP, Amro-Pierson, SHV, Henkell Holl.
		JM	1907	SHV, Chamotteunie
	Fockema Andreae, WH		1909	Deli, HBG, Pakhoed, Gist Broc, v. Nelle
++	Geertsema, JH		1941	ABN
		WJ	1918	PGEM, Comm d K. Gelderland
	Gelderman, EA			Nijverd.t.Cate, Holec, Holdoh
	Gleichman, CA		1907	v. Marle ass.
++		P	1900	Tiedeman & Van Kerchem
	Guépin, JP		1929	Naarden
	Ter Haar, B		1912	AMRO, Deli, Continental Can
		P	1930	R. Mees & Zn, ass.

+	v. Heek JWC	1938	v. Heek text, Tw. Kabel, Spennerij Ned
	Heldring, JL	1917	NRC-Handelsblad
	v. Hellenberg Hubar, BAJM	1921	Ned. Bank, Nat. Inv. Bank
++	Henny, M	1913	Onderl Levensmij Den Haag
	v. Heukelom, LC	1912	Sec-gen Benelux Raad
	Heyning, CTC	1918	Unilever, Slavenburg
++	Hintzen, GH	1920	Slavenb., v. Lanschot, R.Mees
	v. Hoboken, JH jr	1915	A.v.Hoboken&Co, Nw Rdam Ass.
	Hoochlandt, JD	1927	ABN, Westl/Utr, Hoogovens
	Hudig, DP	1926	Hudig-Langeveldt, Nw Rdam Ass., vd Hoop Offers
	M	1910	D.Hudig & Co, vd Hoop Offers
++	RC	1915	Rentmeester, taxateur
++	Huet, PA	1910	Amfas
	Ingen Housz, BFCM	1910	ABN, Nat.Inv Bank, Ogem, NBM, Hoogovens
	Insinger, JHO	1918	Ambass. Madrid, Brussel
	S'Jacob, FB	1914	NPM, ICU, Sanders, Palthe, Vihamij
	Kalff, PJ	1937	ABN, HBU, Export Fin. Mij
	Karsten, CF	1917	AMRO, PHP, Westl/Utr, Nat. Ned., HAL
	Kessler, GA	1916	Ned. Bank
	Kleyn van Willigen, PEE	1917	AMRO, Nat. Ned., Ennia, OBAM, NKF, Smit, Furtnes, Scheepshyp bank
	Kolff, AQ		ABN
	Korthals Altes, JP	1914	Kass. Ass, Bührmann-Tett., Ver Effectenhandel
	PF	1922	Bührmann-Tetterode
	Ter Kuile, HJC	1913	AGO, HAL, Nederh., Holec
	Laan, RE	1906	Wessdanen
	R jr		Bührm-Tett, Pakhoed
++	Labouchere, PCG	1906	Adm. en Trust kantoor
	v. Lanschot, JC	1929	v. Lanschot, Nat. Inv. Bank. Ver Effectenhandel
	MG	1936	v. Lanschot
	WCJM	1914	v. Lanschot
++	v.d. Leeuw, JJ	1918	Van Nelle
++	Linthorst Homan, HP	1905	AMRO, AGO
+	Loudon, CAH	1907	Delta Lloyd
++	Luns, JAMH	1911	Secr-gen Nato, minister
+	v. Marken, EP	1908	PHP
+	JCC	1906	PHP, Westl/Utr, Shell, Turmac, Dordsche
	v. Marle, W	1909	Effectenmakelaar
++	v. Marwijk Kooij, M	1927	NPM, KSH, Naeff, Samas, Smilde
	Mees, PAJ	1907	M&H, Fr/Gr Hyp Bank, Spaarb. Rdam, NSU
++	Mees, RSH	1931	Mees & Hope, Ned, Bankiersver. Ter Meulen BV, PTT-raad
	Ter Meulen, EHB		
++	De Monchy, RA	1923	ABN, Pakhoed, SpaarbRdam, AMEV
++	Philips, FJ	1905	AMRO, Philips, NKF
++	Pierson, HD	1915	AMRO, PHP, Ned Ass. Grope, Fin. Adv. Juliana
	Rahusen, NEH	1930	Brons Orobio, v. Lennep, Mendes
++	v. Rees, RDE	1927	Brons Orobio, Mees, Herman
+	v. Royen, JH	1905	AKZO, Hoogovens, Unilever, DAF, minister
++	OHA	1930	AMRO, Unilever

	Rueb, IG Ruys, BE LP Scholten, TM Y Schmidt van Gelder, HE P v. Tienhoven, G Verkade, HE Viëtor, HE Voute, JR v.d. Wall Bake, HWA Waller, FG Wurfbain, JC LH sr LH jr Wijckerheld Bisdom, CRC	1912 1925 1909 1918 1923 1915 1901 1904 1924 1906 1895 1907 1909 1934	Nat. Ned., Tiel/Utrecht AMRO, Ned Lloyd, NSU, Smit, Reiss ABN, Ned. Bank, Mees & Hope, Nat. Ned., SHV, NSU, Ned Lloyd, v.Nelle, Braat Robeco, Rolinco, SHV, Douwe Egberts, Elsevier, vd Grinten Kas Ass., SHV, Philips, Westl/Utr., AKZO, Hooovens, Volker Stevin Sarakreek Goudveldev. ABN, v. Gelder Papier Effectenmakelaar Verkade, Centraal Beheer Vitol Holding Krasnapolsky PHP, Westl/Utr, Heineken, OGEM, Amfas ABN, Fokker, KNSM, Naarden. Hoogovens Gist Brocades ABN, KLM, IBB, Nijverdal t C AMRO, Nefo PHP, HAL, Nefo, Helmaholding AMRO, AGO, Philips, Shell, Heineken
	Groep 4. De Overigen		
++	v.d. Bergh, R Blom, P. Brenninckmeyer, G Brouwer, EA HJW	1913 1919 1932	AMRO, Ennia, Bergoss, ACF Blom & vd Aa, A'dam-London Academische Raad Kass. Ass, Robeco, EOE, Westl/Utr.
++	LEJ Dreesmann, ACR AGMJ Estourgie, CLM v.d. Grinten, CO WGL Heineken, AH	1911 1910 1936	ABN, Mees & Hope, VNU, Delta Lloyd, BP-raff., Pakhoed, IHC, Naarden ABN, Shell, Moeara Enim, NSU, Naarden, Ned Lloyd, Bos Kalis ABN, AGO, V % D, BOZ, Rothe & Jiskoot V & D Paribas, Macintosh AMRO, Océ vd Grinten, PLEM, DSM, HBC, Desseaux, Centr. Beh
++	Jiskoot, A Jurgens, HE MRM Kraayeveld v. Hemert, J Langelaan, DFW v. Mourik Broekman, HM	1924 1918 1916 1929 1912	ABN, Heineken, SHV, BOZ, Thyssen-Bornem. AMRO, PHP, Hudig-L, Heineken International Gold Corporation Industrieel Slavenb., Amev, Bos Kalis M&H, NPM, Adam Rubb., Fuerness ABN, Nat. Ned., Philips, AKZO, Ned. Lloyd
++	Noordhof, D Otten, FF v. Puyenbroek, AJ Slavenburg, P R Smit, JC v. Schaik, JRH	1915 1935 1930 1917	Philips, Westl/Utr., Volker, VMF, NKF Philips Telegraf, Van Puyenbroek Slavenb. NPM, Ned. Bank, Netam Slavenb., Bank Bouwnijverheid Fr/Gr Hyp, Holec, VNU Shell, Ogem, Borsumij,

<p>Toxopeus, EH</p> <p style="text-align: right;">EJG</p> <p>Verloop, EJ</p> <p style="text-align: right;">JK</p> <p style="text-align: right;">WH</p> <p>Vroom, RJP</p>	<p>1912</p> <p>Bijenkorf Bank Ned. Gem., Bos Kalis, Amfas, Gasunie Shell Unilever ABN, V. Gelder Papier Amev V & D</p>
--	--

DE DUBBELE FAMILIECIRKEL VAN JHR J.H. LOUDON

De 227 personen van de top-200 behoren tot vooraanstaande families, beschikken over grote kapitalen en bekleden belangrijke posities in het maatschappelijke leven bekleden. Zij zijn de vertegenwoordigers van de elitefamilie die in nauw en vertrouwelijk contact met elkaar de grote lijnen vaststellen waarlangs onze maatschappij zich moet te ontwikkelen.

Zij zijn mede door een historische analyse van de rijkdom en invloed van hun voorouders geselecteerd. De personen op de lijst van de top-200 hebben nauwe familiebanden. Om dit te illustreren is de dubbele familiekring van jonkheer John Hugo Loudon bepaald.

Tot de eerste familiekring behoren allen die ten hoogste een zesdegraads familierelatie (hoogstens achterneef) hebben tot de jonkheer. (in de lijst aangegeven met een +). De zesde graad is de wettelijke maatstaf die geldt voor het verkrijgen van erfenissen. Het is ook de maatstaf die voorkomt uit de analyse van de familieverbanden van de elf Amsterdamse burgemeesters in 1742 die allen in ten hoogste de zesde graad aan elkaar verwant waren. De zesde graad geeft een voldoende intieme band voor iemand van de top-200 om vertrouwelijk met een mede-lid contact op te nemen voor het verkrijgen of uitwisselen van gegevens waarover niemand anders beschikt.

Tot de eerste familiekring van Loudon behoren zeven en twintig personen. Van deze personen is weer een familiekring bepaald waartoe de 81 personen behoren die op de lijst van de top-200 zijn aangegeven zijn met ++. Jonkheer Loudon kan via zijn familiecontacten ook van deze familieleden vertrouwelijke inlichtingen krijgen. Dit vertrouwen wordt nog vergroot omdat het vrijwel nooit gaat om één verbinding. Er bestaat een netwerk van familiebanden zodat vrijwel elke persoon uit deze dubbele familiekring op meer dan één manier verbonden is met het centrum.

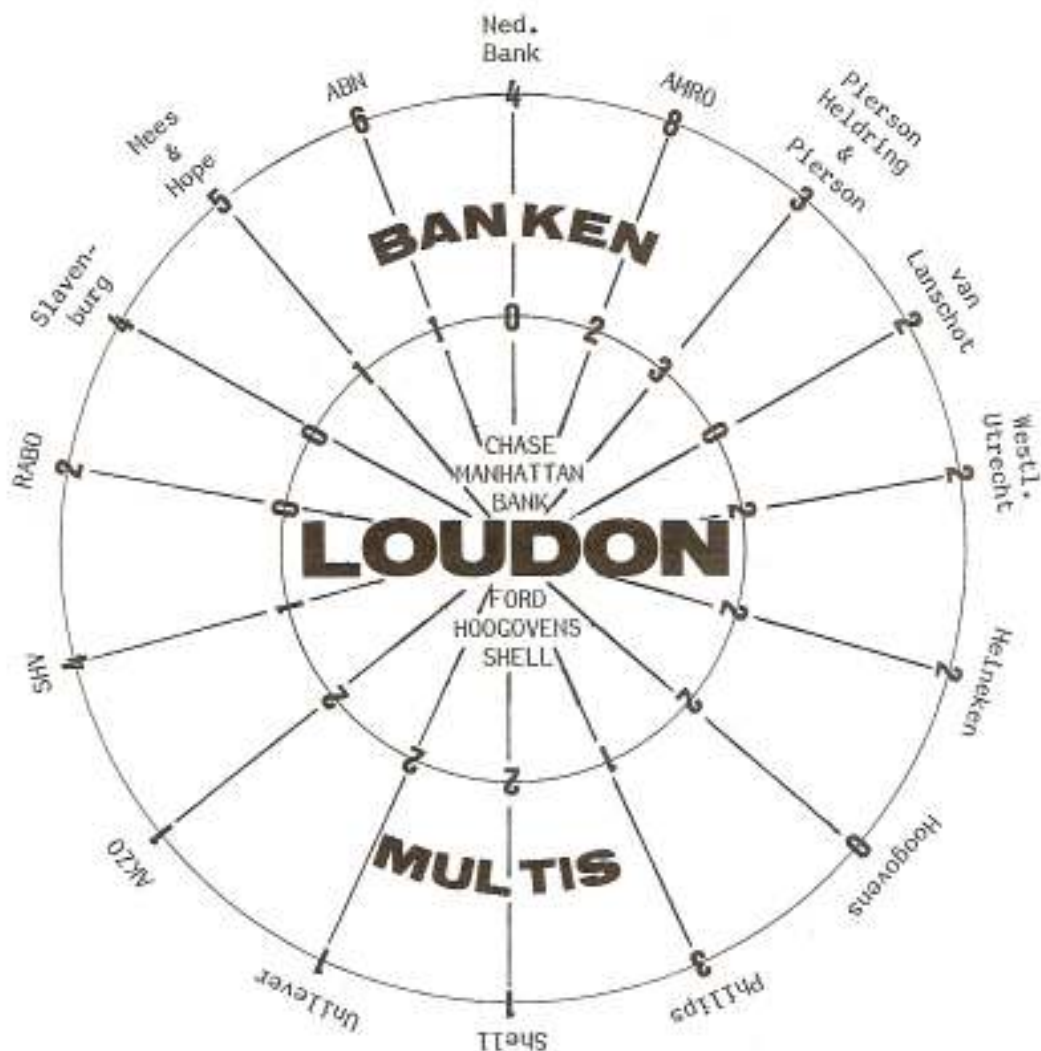
Iemand, die niet tot de Familie behoort heeft nooit zoveel familieleden op hoge posten. In de figuur die de dubbele Familiecirkel van jhr Loudon laat zien is aangegeven hoeveel familieleden hoge functies innemen bij de grootste financiële en industriële Nederlandse bedrijven. Bij kleinere bedrijven zijn nog meer familieleden te vinden zodat de greep op het economische leven nog groter is dan uit onderstaande dubbele cirkel volgt.

Het bevestigt de conclusie van deze elitestudie:

De Familie beheerst het Nederlandse financieel-economische leven.

De dubbele Familiecirkel van jonkheer J. H. Loudon

De invloed van de Familie wordt duidelijk bij de bestudering van een zeer belangrijke vertegenwoordiger, jonkheer J.H. Loudon. Hij zit als een spin in het web dat alle grote industriële en financiële ondernemingen beheerst. Eenzelfde web zou ook getekend kunnen worden voor andere personen die op de top-200 staan.

Het resultaat van dit onderzoek is niet de oplossing van de vraag hoe de machtsverhoudingen in ons land liggen. De studie licht slechts een tipje van de sluier op. Bovendien wordt de macht in Nederland ook bepaald door de toestand in de hele wereld en Nederland is slechts een klein onderdeel van die grote wereld.

Een nader onderzoek naar internationale machtsstructuren zou aan kunnen tonen dat niet alleen in elk land maar dat zelfs in de hele wereld één samenhangende topelite bestaat. Maar in andere landen bestaan in ieder geval vergelijkbare topelites en als men honger, oorlogen en de andere ellende op de wereld wil uitroeien zal men zijn aandacht aan deze elites moeten schenken.

Het onderzoek heeft een indrukwekkend en verrassend resultaat opgeleverd. Het heeft nieuw licht geworpen op de machtsverhoudingen (in ons land) en moet een aanzet zijn tot nieuwe methoden om deze machtsverhoudingen te veranderen om een maatschappij te krijgen die aan alle mensen dezelfde status toekent.

De kennis opgedaan door middel van dit onderzoek kan een aanzet zijn tot het vinden van nieuwe methodes om de eeuwenoude macht van de Familie te breken. Alle pogingen daartoe in het verleden hebben niets opgeleverd omdat in ieder geval in Nederland dezelfde families al sinds de vijftiende eeuw (en vermoedelijk zelfs nog eerder) de grootste macht hebben.

Een beperkt aantal families en personen (die vaak onbekend zijn en waarvan de samenhang zeker onbekend is) hebben een ongebruikelijke en ongewenste grote macht hebben in onze maatschappij. De maatschappelijke macht blijkt niet geconcentreerd te zijn in instellingen of maatschappelijke structuren maar te liggen bij personen die deze structuren ten eigen voordele gebruiken en in stand houden.

Deze conclusie zal moeten leiden tot de ontwikkeling van actievormen die machtige personen centraal stelt. Het direct ter verantwoording roepen van deze personen die in stilte hun eigen voordeel steeds weer weten veilig te stellen zal een van de onderdelen zijn van een nieuwe politiek die zal leiden tot een nieuw menselijke wereld waarin de ellende van honger, onnodige ziektes, oorlogen enz. verdwenen zal zijn. Het zal een wereld zijn waarin niet een aantal geprivilegieerde personen de toon aangeven maar waarin iedereen dezelfde status heeft.